

Talousarvio 2022

Taloussuunnitelma
2023 ~ 2024

Sisällysluettelo

1.	Kunnanjohtajan katsaus	1
2.	Yleinen osa.....	2
	Väestökehitys	5
	Työllisyystilanne	6
	Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen	7
	Elinvoiman kehittäminen.....	8
3.	Organisaatorakenne	10
	Toimielinorganisaatio.....	10
	Toimialat ja osastot.....	11
	Konsernirakenne ja konsernitavoitteet	12
4.	Talousarvion laadinta ja sitovuus.....	13
5.	Kunnan henkilöstö	14
6.	Kuntastrategia ja tavoitteet	16
7.	Käyttötalous	17
	Hallintotoimi.....	18
	Sivistystoimi.....	27
	Tekninen toimi	42
8.	Tuloslaskelmaosa.....	49
9.	Investointiosa	52
10.	Rahoitusosa	54
11.	Vesihuoltolaitoksen taseyksikkö	56

1. Kunnanjohtajan katsaus

Vuodet 2020 ja 2021 jäävät kansakuntien muistiin ennenkokemattoman koronavirusepidemian vuoksi. Marraskuussa 2021 koronan ilmaantuvuusluvut ovat korkeat ja tartunnat ovat painottumassa rokottamattomien ryhmään. Nyt puhutaan jo viidennestä aallosta, joten normaalia aikaa ei vieläkään ole näkyvissä.

Uuteen talousarviokauteen 2023 siirrymme jännittävässä tunnelmissa. Maailma on muutoksen tiilassa ja meidän on muututtava siinä mukana. Sote-uudistuksen pitkään valmisteltu lainsäädäntö on hyväksytty ja ensimmäiset lait astuivat voimaan jo 1.7.2021 ja viimeiset 1.1.2023. Aluevaalit toteutetaan tammikuussa 2022 ja meiltä Punkalaitumeltakin on aluevaaleissa lupaavasti ehdokkaita.

Punkalaitumen kunnan osalta sosiaali- ja terveystoimen sekä palo- ja pelastustoimen järjestämistä vastuu ja myös kustannukset siirtyvät uudelle hyvinvointialueelle. Suurin osa verotuloista ja valtionosuuksista jyvitetään kattamaan hyvinvointialueiden toimintaa. Meidänkin talousarvionne ja taseemme vuodelle 2023 näyttävät erilaisilta, kun noin 60 % sekä menoista että tuloista siirtyvät hyvinvointialueiden vastuulle.

Sosiaali- ja terveystalvueluita mitataan nyt hyvinvointialueen näkökulmasta ja kunnille jää pääasiassa kiinteistöomistajan rooli. Alkuvaiheessa sote-palveluiden käytössä olevat kiinteistöt vuokraataan kunnilta hyvinvointialueen käyttöön siirtymäajaksi, joka on kolme vuotta ja yksi optiovuosi. Tänä aikana palveluverkot sopeutetaan taloudellisesti ja toiminnallisesti kestäväälle pohjalle. Ennakkoarvioiden mukaan lähes puolet terveyskeskuksista tullaan lakkauttamaan. Digitalisaatio tulee auttamaan palveluiden saavutettavuudessa. Palo- ja pelastustoimen osalta muutos on vähäisempi, koska palo- ja pelastustointa on jo jonkun aikaa johdettu alueellisesti ja digitalisaation merkitys palvelutuotannossa on pienempi.

Kuntien suurimmaksi riskiksi jäänee kiinteistöjen jäännösarvoriski. On mahdollista, että hyvinvointialue ei vuokraa kiinteistöä, vaihtoehtoista käyttöä ei ole ja kukaan ei halua ostaa käytöstä poistuvaa kiinteistöä.

Sote-uudistus muuttaa myös kuntien rahoitusrakenteita. Verotus jakaantuu uudella tavalla ja valtionosuuslainsäädäntö muuttuu. Sote-palveluiden järjestämiseen otetut lainat jäävät peruskunnille. Punkalaitumen kunnan palveluista Sotesin järjestämien palveluiden lisäksi on hyvinvointialueille siirtymässä kuntouttava työtoiminta sekä koulukuraattorin ja koulupsykologin palvelut.

Työllisyyskokeilu alkoi 1.3.2021 ja on jo vaihtumassa TE-palvelut 2024-uudistukseksi. Uudistuksen ohjausryhmä aloittaa toimintansa joulukuussa 2021. Uudistuksen yhteydessä TE-palvelut siirretään paikallistasolle ja lähemmäksi asiakkaita. Kunnilla katsotaan olevan nykyistä järjestelmää paremmat mahdollisuudet tarjota kohdennettuja ja paikallisten työmarkkinoiden tarpeet huomioivia palveluja. Palvelujen järjestämistä vastuu edellyttää 20 000 asukkaan työvoimapohjaa eli uusia kuntien välisiä yhteistoimintarakenteita on syntymässä.

Hinku-kuntana Punkalaidun on jo lunastamassa paikkaansa. Paikkakuntamme kiinnostaa sijaintipaikkakuntana sekä tuulivoiman että aurinkovoiman tuotantoalueena. Ponnistelut kovaonnisen biokaasulaitoksen tuotantokuntoon saattamiseksi jatkuvat. Jos tämä kaikki toteutuu, niin Punkalaitumen tulevaisuuden turvaksi on löytynyt uusi vihreä oksa.

Punkalaitumella 15.11.2021

Tuija Ojala, kunnanjohtaja

2. Yleinen osa

Valtionvarainministeriö on syyskuussa 2021 julkaissut taloudellisen katsauksen sekä kuntatalousohjelman vuodelle 2021. Ennuste on, että bruttokansantuote kasvaa 3,3 % vuonna 2021, kun vuosi sitten BKT oli vähenevä noin 3 %. Talouden toipuminen Covid-19 -epidemiasta on ollut nopeaa kuluvan vuoden keväästä alkaen. Kasvupyrähdyksen jälkeen BKT:n kasvu uhkaa hidastua 1–1,5 % tasolle vuosina 2023 – 2024.

Maailman tavarakauppa on elpynyt erittäin nopeaan kasvuun. Kauppaa kuitenkin haittaavat komponenttipula ja konttiliikenteen logistiikkaan liittyvät ongelmat, mikä näkyy saatavuusongelmana ja hintojen nousuna.

Yksityisissä investoinneissa tapahtuu merkittävää toipumista maailmantalouden parempien kasvunäkymien ja kotimaisten hankkeiden johdosta. EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä saatava rahoitus vauhdittaa yksityisiä investointeja vuosina 2021 – 2023. Korkea säästämisaste ja kuluttajien mieliala luovat edellytykset yksityisen kulutuksen nopealle kasvulle. Säästämisaste pysyy kuitenkin jonkun aikaa positiivisena.

Työllisyyden kasvu on ensimmäisellä puoliskolla nopeutunut merkittävästi. Talouskasvu pitää yllä työvoiman kysyntää ja joillakin toimialoilla on ollut jopa vaikeuksia saada rekrytoitua uutta työvoimaa. Vuoden 2021 työttömyysasteen arvioidaan olevan 7,8 %, vuonna 2022 6,8 % ja 2023 6,4 %. Ansiotasoindeksin muutos vuonna 2020 oli 1,9 %, vuoden 2021 arvio on 2,3 % ja 2022 yht. 3,0 %. Kuluttajahintaindeksin vuosimuutos vuonna 2020 oli 0,3 % ja sen ennustetaan nousevan 1,8 % vuonna 2021. Inflaatio on kiihtynyt energian hinnan nousun seurauksena.

Julkisen talouden alijäämä pienenee vuosina 2021 ja 2022 voimakkaasti, kun talouden toipuminen ja nopea työllisyyskasvu lisäävät verotuloja ja pienentävät työttömyysmenoja. Myös Covid-epidemiaan liittyvä rahankäyttö ja tukitarpeen poistuminen vahvistavat julkista taloutta. Talouden väliaikainen elpyminen ei kuitenkaan poista julkisen talouden epätasapainoa.

Lähde: Valtionvarainministeriön taloudellinen katsaus, syyskuu 2021

Kuntien taloudellisen tilanteen kehittyminen

Vuosi 2020 oli poikkeuksellinen kuntatalouden näkökulmasta. Koko kuntatalous vahvistui merkittävästi vuonna 2020 koronatukien ja maltillisen menokehityksen seurauksena. Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate vahvistui tilinpäätösarvioiden mukaan peräti 2,4 mrd. euroa vuodesta 2019 ollen noin 4,6 mrd. euroa vuonna 2020. Vuosikate riitti kattamaan poistot koko maan tasolla sekä kaikissa kuntakokoryhmissä. Kuntien lainakanta kasvoi edelleen vuonna 2020, mutta lainakannan kasvu rauhoittui edelliseen vuoteen verrattuna. Negatiivisen vuosikatteen kuntien lukumäärä väheni voimakkaasti. Negatiivisen vuosikatteen kuntia oli vuonna 2020 vain kaksi.

Koronapandemia vaikutti laajasti kuntien tulo- ja menokehitykseen, mutta ei kuitenkaan niin merkittävästi kuin mitä alustavasti odotettiin. Peruspalveluiden ja kuntien talouden turvaamiseksi valtiolta saatiin mittavasti tukea talouden toiminnan jatkamiseen pandemiasta huolimatta. Yhteensä valtionapujen lisäys ja yhteisöveron jako-osuuksien korotus olivat vuonna 2020 noin 3 miljardia euroa. Epidemian vaikutuksia kuntatalouteen on hankala täsmällisesti arvioida, koska myös sen vaikutukset vaihtelivat kunnittain. Silti voidaan myöntää, että koronatukia saatiin melko kattavasti. Kuntatalouden menot kasvavat tuloja nopeammin vuonna 2021 ja 2022. Pidentynyt epidemiatilanne vaikuttaa kuntatalouden kehitykseen vielä vuonna 2021 ja kenties tulevinakin vuosina. Rajoitustilanteet hidastavat vielä joidenkin palveluiden toimintatulojen kasvua.

Pandemian lisäksi väestön ikääntymisestä johtuva sosiaali- ja terveydenhuoltomenojen kasvu sekä hallitusohjelman mukaiset kuntien tehtävien laajennukset kasvattavat kuntien menoja. Kuntatalouden toimintakatteen arvioidaan heikkenevän vuonna 2021 noin 1,3 %. Kehitysarvion mukaan kuntien verotulot kasvavat vuonna 2021 noin 5,1 % ja valtionosuudet supistuvat noin miljardilla eurolla vuoteen 2020 verrattuna. Koronatukea vuonna 2021 saadaan vähemmän kuin vuonna 2020. Kuntatalouden vuosikatteen arvioidaan laskevan hieman viime vuodesta ja toiminnan ja investointien rahavirta syvenee noin 0,7 miljardia euroa negatiiviseksi. Vuonna 2022 kuntatalouden toimintamenojen kasvun arvioidaan hidastuvan, kun koronaepidemian hoidosta aiheutunut suuri menopaine poistuu. Menopainetta saattaa kuitenkin lisätä kasvaneet hoito- ja palveluvelan purkamiset. Toimintatulojen arvioidaan laskevan noin 8 % muun muassa korona-avustusten poistuksessa. Myös yhteisöverotulojen jako-osuuden määräaikaisen korotuksen päätyminen hidastaa verotulojen kasvua. Valtionosuudet kasvavat runsaat 5 % hallitusohjelman mukaisten tehtävälajennusten, valtionosuuden lisäyksen ja indeksikorotuksen vuoksi.

Tehtävälajennuksia talousarvioesitys pitää sisällään melkoisen määrän. Osa niistä on kehittämishankkeita, joita on käynnistetty aiempina vuosina, mutta 2021 ja 2022 hallitus on lisännyt erityisen voimakkaasti määräaikaisia kehittämishankkeita ja jatkanut ns. tulevaisuusinvestointeja myös hallituskauden loppupuolella. Valtion talousarvioesityksessä korvataan kunta-valtiosuhteessa täysimääräisesti hallituksen tehtävien lisäyksistä tai laajennuksista aiheutuvat lisämenot tai tulomenetykset vuonna 2022. Lisäksi hallitus kompensoi kunnille lakisääteiden tehtävien arvioidun 2,5 % kustannusten nousun ja muut laskentatekniset muutokset.

Valtionosuuden lisäyksiä kohdennetaan lastensuojelun henkilömitoitukseen, hoivahenkilöstön vähimmäismitoituksen (0,7) toteuttamiseen, lähihoitajien koulutukseen ja vaikutusarvioinnin tarkentamiseen, sote-palveluiden saatavuuden vahvistamiseen (RRF), varhaiskasvatuksen laatu ja tasa-arvo-ohjelmaan, etsivään nuorisotyöhön, oppivelvollisuuden laajentamiseen, oppilas- ja opiskelijahuollon palvelujen vahvistamiseen perusopetuksessa, perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaan. Lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuusohjelman toimeenpanoa jatketaan, ja siihen kohdennettavan rahoituksen kuntien osuus on 9 milj. euroa vuonna 2022. Lisäksi ammatillisen koulutuksen opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen sekä muihin tukitoimiin osoitetaan kuntasektorille rahoitusta noin 52 milj. euroa. Tämän lisäksi hallitus päätti puoliväliriihessä jatkaa TE-palveluiden siirtämistä kunnille. Siirron taloudelliset vaikutukset tarkentuvat vasta valmistelun edetessä. Valtionosuuksien lisäyksen vastapainona valtion talousarvioesitys sisältää ison valtionosuusleikkauksen. Leikkaus syntyy siitä, että lakisääteinen peruspalveluiden kustannustenjaon tarkistus +564 milj. euroa leikataan kunnilta pois. Vaikka kuntien peruspalveluiden valtionosuutta korotetaan erillisellä 246 miljoonan euron korotuksella nettona edellä mainitut päätökset vähentävät kuntien valtionosuutta 320 miljoonalla eurolla.

Kuntien valtionosuutta leikataan kiky-vähennyksellä 234 miljoonalla eurolla, vaikka kilpailukyky-sopimukseen liittyneestä työajanpidennyksestä luovuttiin kunta-alan työmarkkinaratkaisussa. Vuonna 2021 kiky-vähennys kompensoitiin kunnille valtionosuuksien lisäyksenä. Kuntien perusrahoitukseen kohdistettu leikkaus tarkoittaa sitä, että kunnat joutuvat rahoittamaan vuonna 2022 kokonaan kuntatalouteen kohdistuvat uudet ja laajenevat tehtävät sekä muut käynnistyvät kehityshankkeet. Jos kunnan tulorahoitus ei ole syksyllä 2021 riittävällä tasolla, niin uusia sopeutusohjelmia joudutaan käynnistämään jo vuoden 2022 aikana.

Kuntasektorille on asetettu rahoitusasematavoite, jonka mukaan paikallishallinnon rahoitusasemalla mitattu sektorin tulojen ja menojen erotus saa olla bruttokansantuotteesta maksimissaan 0,5 %. Tämä tarkoittaa noin 1,3 – 1,4 miljardin euron suuruista alijäämää eli nettoluotonottoa. Paikallishallinnon nettoluotonotoksi ennakoitaan vuonna 2022 noin 1,8 miljardia euroa, joka on BKT:hen suhteutettuna 0,7 %. Kuntatalous ei saavuta rahoitusasematavoitetta vuonna 2022. Hallituksen toimet eivät sisällä kuntataloutta vahvistavia päätöksiä, joilla lisättäisiin kuntien tuloja, tuottavuutta tai karsittaisiin menoja.

Lähteet: valtionvarainministeriö Kuntatalousohjelma 2022–2025, kevät, Valtion talousarvioesitys vuodelle 2022 ja Kuntaliitto pääekonomistin katsaus

Punkalaidun on Hinku-kunta

Hinku-verkosto on vuonna 2008 perustettu verkosto, joka kokoaa ilmastomuutosten hillintään sitoutuneet toimijat yhteen. Hinkulaisten tavoitteena on 80 % päästövähennys vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta.

Punkalaitumen kunta on liittynyt työ- ja elinkeinoministeriön, energiaviraston ja Kuntaliiton väliseen KETS-sopimukseen ja sitoutuu sopimuksen toimenpiteisiin ja tavoitteisiin. Punkalaitumen kunta edistää ilmastotyötään ja hiilineutraaliustavoitteiden toteutumista mm. seuraavin toimin:

Liikenne ja liikkuminen

Punkalaidun noudattaa Lounais-Pirkanmaan viisaan ja turvallisen liikkumisen suunnitelmaa. Paikkakunnalla on kattava valokuituverkko tukemassa etätyöskentelyä ja tietoliikennettä. Sähköenergian latauspisteiden perustamista pyritään lisäämään sähköautoilun mahdollistamiseksi.

Energiantuotanto ja energiatehokkuus

Kunnan kiinteistöissä on pääsääntöisesti siirrytty pois fossiilisen energian käytöstä uusiutuvalla energialla tuotetun kaukolämmön hyödyntämiseen. Kunnan suoraan ja välillisesti omistamien kiinteistöjen energian kulutusta seurataan ja kiinteistöihin kohdennetaan energiatehokkuustoimenpiteitä korjausten ja vuosi kunnossapidon yhteydessä.

Yhdyskuntarakenne ja rakentaminen

Kunnassa on vahvistettu tuulivoimalle Isosuon tuulivoimakaava. Kunnassa pyritään edistämään tuulienergian ja uusiutuvan energian käyttöä yrityksissä ja kotitalouksissa. Paikkakunnan väljät tontit ja haja-asutusalueen monimuotoiset asumisratkaisut tukevat myös omavaraista asumista.

Elinkeinoelämän vastuulliset ratkaisut

Painopiste on uusiutuvan energian, biotalouden ja kiertotalouden edistämisessä kunnan elinkeinopolitiikassa ja kunnan hankinnoissa.

Maa- ja metsätalous

Maa- ja metsätalouden hallittua rakennekehitystä tullaan edistämään. Kunnan metsäsuunnitelma päivitetään Hinku-henkeen. Kunta suosii omaehtoista luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä. Kunta tukee luontomatkailukohteiden kehittämistä (Leader+) ja markkinoinnin edistämistä yhteistyössä eri alojen toimijoiden kanssa.

Hiilinielut ja kompensointi

Punkalaitumelle sopiva ratkaisu on metsien kestävä käytön ja kasvun lisääminen sekä tuotannosta vapautuvien suoalueiden metsittäminen tai muu uusio-/hyötykäyttö. Kunnan omien metsien hoidossa noudatetaan metsänhoitosuunnitelmaa.

Kunnan henkilöstölle ja luottamushenkilöille tiedotetaan vuosittain Hinku-tavoitteiden saavuttamisesta.

Väestökehitys

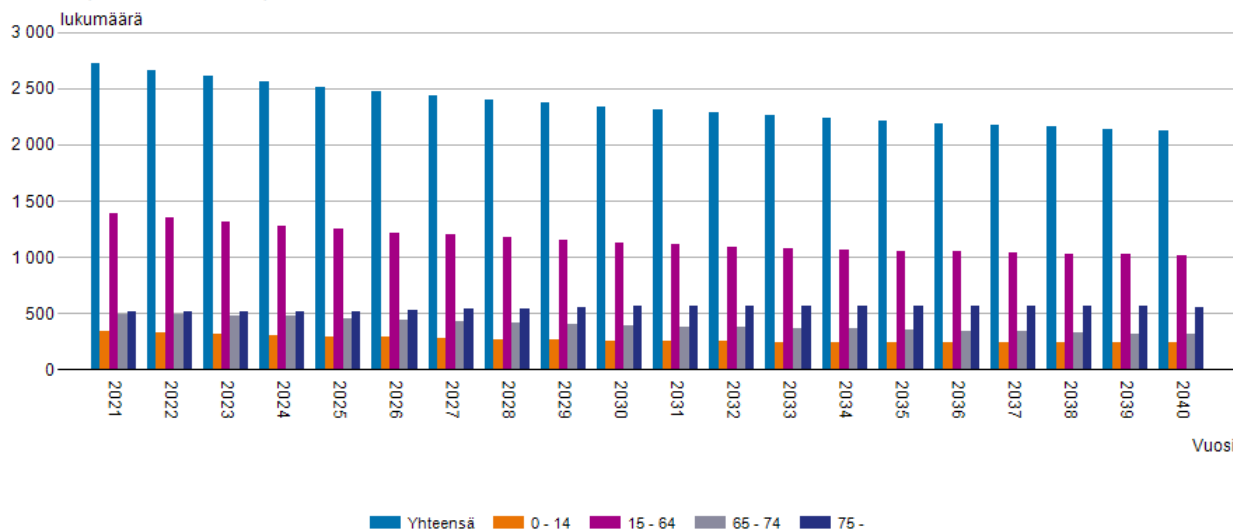
Kunnan asukasmäärä on laskenut jo pitkään, vuosikymmenien ajan. Vuoden 2021 syyskuussa asukkaita oli 2740 henkeä. Vähennys oli edellisvuoteen verrattuna 45 henkeä. Seuraavassa taulukossa on esitetty väestöön liittyviä tunnuslukuja.

	2017	2018	2019	2020	9/ 2021
Asukasluku 31.12. ja 30.9.2021	2950	2901	2828	2785	2740
Asukasluvun muutos	-1,80 %	-1,70 %	-2,30 %	-1,50 %	-1,62 %
0–14-vuotiaiden osuus, %	13,1	13	12,7	12,4	12,7
15–64-vuotiaiden osuus, %	54,6	53,5	52,6	51,4	50,4
65 vuotta täyttäneiden osuus, %	32,3	33,5	34,7	36,2	36,9

Lähde: Tilastokeskus <https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?year=2020&active1=619>

Tilastosta näkyy, että yli 65-vuotiaiden osuus on edelleen kasvanut ja 15–64-vuotiaiden määrä vähentynyt. Koko maassa 65 vuotta täyttäneiden osuus oli 23 % ja 15–64-vuotiaiden osuus oli 62 %. Punkalaitumen taloudellinen huoltosuhde on 182 ja koko maan taloudellinen huoltosuhde on keskimäärin 143. Tunnusluku tarkoittaa, että Punkalaitumella oli 100 työssäkäyvää kohti 182 ei-työssäkäyvää henkilöä.

Väestöennuste 2021: Väestö 31.12. muuttujina Ikä ja Vuosi. Punkalaidun, Yhteensä, Väestö 31.12. (ennuste 2021).

Lähde: Väestöennuste, Tilastokeskus

Väestöennuste 2021: Väestö 31.12. muuttujina Alue, Vuosi, Sukupuoli, Tiedot ja Ikä

	Yhteensä						
	Väestö 31.12. (ennuste 2021)						
	Yhteensä	0 - 14	15 - 24	25 - 44	45 - 64	65 - 74	75 -
Punkalaidun							
2021	2 724	336	210	421	755	493	509
2025	2 516	289	192	397	665	453	520
2030	2 336	259	173	371	583	390	560
2035	2 213	242	156	363	536	353	563
2040	2 123	236	143	353	524	311	556

Tilastokeskuksen väestöennuste vuoteen 2040 on Punkalaitumen osalta laskeva. Vain yksi ikäluokka eli yli 75-vuotiaat on kasvava. Kehitysnäkymä on huolestuttava, mutta valitettavasti hyvin tyypillinen Suomen kuntien kohdalla. Asukasluvun lasku näytti koronakeväänä 2020 pysähtyvän, koska mm. sairastumisen uhka aloitti etätyöt ja pysäytti opiskelijoiden muuttoliikkeen. Muutos oli tilapäinen ja nyt maallemuuttoilmiö painottuu pääosin isojen kasvukeskusten kehyskuntien alueille.

	Elävänä syntyneet	Kuolleet	Luonnollinen väestönlisäys	Kuntien välinen nettomuutto	Kunnan sisäinen muutto	Nettomaahan muutto	Kokonaisnettomuutto	Väestönlisäys	Väkiluvun korjaus	Kokonaismuutos	Väkiluku
Punkalaidun											
2000	34	65	-31	4	176	0	4	-27	0	-27	3743
2005	23	63	-40	-47	162	15	-32	-72	-1	-73	3450
2010	24	42	-18	-62	192	30	-32	-50	-2	-52	3281
2015	18	46	-28	-44	165	11	-33	-61	-7	-68	3049
2020	16	27	-11	-126	144	92	-34	-45	2	-43	2785
2021											
2021Q1	5	13	-8	3	26	0	3	-5	-2	-7	2778
2021Q2	4	10	-6	5	29	-1	4	-2	0	-2	2776
2021Q3	2	11	-9	-26	28	-1	-27	-36	0	-36	2740

Muuttotilaston mukaan kuntaan on muuttanut vuoden 2021 syyskuun loppuun mennessä 90 ihmistä ja pois kunnasta on muuttanut 108 ihmistä. Muuttotase on se, mihin pitäisi pyrkiä vaikuttamaan. Olisi saatava ihmiset sekä pysymään paikkakunnalla että muuttamaan tänne. Muuttotaseen kääntäminen muuttovoitoksi vaikuttaa muihinkin tunnuslukuihin kuten lasten syntyvyyteen, huoltosuhteeseen ja kunnan verotuloihin. Perusedellytys positiiviselle muuttotaseelle on toimivat työmarkkinat työssäkäyntialueella ja toimivat asuntomarkkinat.

Työllisyystilanne

Pirkanmaalla oli syyskuun 2021 lopussa 22 987 työtöntä työnhakijaa. Määrä väheni vuositason 7151 henkilöä, eli alenema on 23,7 %. Lomautettujen määrä oli 1569 henkilöä, laskua syyskuusta 2020 yli 3700 henkilöä, alenema 70,3 %. Koko maan osalta luvut ovat seuraavat; työttömien työnhakijoiden määrä 265 314 henkilöä, joista lomautettujen osuus 21 065 henkilöä. Työttömien ja lomautettujen määrä laski koko maassa vuositason 50 466 henkilöä eli 16 %. Jatkuvasti avoinna olevien työpaikkojen määrä kertoo työvoiman tarpeen merkittävästä kasvusta. Avomien työpaikkojen määrä kasvoi ennen kaikkea keskiasteen koulutuksen omaavien joukossa.

Punkalaitumen työvoiman suuruus 30.9.2021 oli 1109 henkilöä (1120) ja työttömien osuus työvoimasta oli 7,0 % (9,3 %). Työttömänä syyskuussa 2021 oli yhteensä 78 henkeä (104). Työttömistä oli yli 50-vuotiaita 34 (42), alle 25-vuotiaita oli 8 (15) työtöntä ja pitkäaikaistyöttömiä oli 21 (22). Lomautettujen osuus työttömistä oli 13 (18) henkeä. Suluissa luvut 30.9.2020.

Työttömyys vaikuttaa kunnan talouteen paitsi verotulojen laskuna niin myös kustannusten nousuna. Esimerkiksi kunnan osarahoittama työmarkkinatuki kasvaa. Kuntahan korvaa 70 % yli 1000 päivää työttömänä olleiden työmarkkinatuesta. Kunnan vuoden 2019 osuus oli 7.436 euroa ja vuoden 2020 osuus oli 32.973 euroa ja työttömyyden jatkuessa vuonna 2021 kulu saattaa nousta jopa 43.000 euroon.

Työllisyyden kuntakokeilu toteutetaan HE 87/2020 ja HE 114/2020 mukaan ajalla 1.1.2021-30.6.2023. Kokeilun tavoitteena on vahvistaa kuntien vastuuta työllisyyspalvelujen järjestäjänä ja saada tietoa siitä, parantaako kuntapohjainen palvelujen järjestäminen työllisyyden edistämisen vaikuttavuutta ja työllisyysastetta. Pirkanmaan kokeilualueeseen kuuluvat kaikki Pirkanmaan kunnat. Punkalaidun toteuttaa kokeilua yhdessä Sastamalan kanssa. TE-toimistolta kokeiluun siirtynyt Punkalaitumen kunnan resurssi (0,6 htv) kohdennetaan suoraan Sastamalan kaupungille.

Toisen asteen koulutus

Perusopetuksen oppimäärälle rakentuvan toisen asteen koulutuksen muotoja ovat lukiokoulutus ja ammatillinen koulutus. Yleissivistävä lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa opiskelu yliopistossa, ammattikorkeakoulussa ja lukion oppimäärään perustuvassa ammatillisessa koulutuksessa.

Punkalaidun on kahdentoista muun kunnan kanssa omistajana koulutuskuntayhtymä Saskyssa. Sasky saa opetushallitukselta erityisavustusta työllisyyden kuntakokeilun kohderyhmän jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittämiseen. Tavoitteena on turvata yrityksille osaavaa työvoimaa ja parantaa työnhakijoiden mahdollisuutta kouluttautua ja sen jälkeen työllistyä.

Toinen merkittävä Saskyn opetushallituksen tukea saanut kohde on TASSU-hanke, jossa kehitetään ammatillisen koulutuksen ja perusopetuksen välistä nivelvaihetta, ohjauspolkuja ja jatko-opintovalmiuksia sekä uraohjausta tukevia toimintoja. Hankkeessa haetaan ratkaisuja oppivelvollisuuden laajentamisen käytännön haasteisiin.

Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen

Kuntalain mukaan kunnan perustehtävä on asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen mukaan kunnan on seurattava asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin. Hyvinvoinnin edistäminen on kunnan eri toimialojen yhteistyössä toteuttamaa työtä. Hyvinvoinnin edistäminen kohdistuu yksilöön, perheeseen, yhteisöihin, koko väestöön ja näiden elinympäristöihin. Hyvinvoinnin edistäminen on sosiaalista hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta ja osallisuutta tukevaa sekä köyhyyttä, syrjäytymistä ja muita sosiaalisia haittoja vähentävää toimintaa. Hyvinvointityö kunnassa on suunnitelmallista voimavarojen kohdentamista kuntalaisten hyvinvointia edistävällä tavalla.

Hyvinvointi syntyy ihmisen itsensä, hänen läheistensä, lähiympäristönsä ja palvelujärjestelmän toiminnan sekä yhteiskuntapolitiikan tuloksena. Hyvinvoinnin tekijöitä ovat terveyden ja toimintakyvyn lisäksi elinolosuhteet ja elinympäristö, asuminen, toimeentulo, mielekäs tekeminen, ihmissuhteet, yhteisöllisyys, osallisuus ja turvallisuus. Hyvinvointi merkitsee erilaisia asioita ihmisille elämänkaaren eri vaiheissa. Hyvinvointi on ihmisen fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, emotionaalista ja henkistä hyvää oloa.

Punkalaitumen kunnan strategia vuosille 2018 - 2025 on hyväksytty valtuustossa keväällä 2018. Strategian yhtenä toimeenpano-ohjelmaksi on määritelty laadittavaksi hyvinvointiohjelma, jonka toteutumista seurataan vuosittain. Vuosisuunnitelma tarkennetaan talousarvion teon yhteydessä, jolloin määritellään toimenpiteet tulevalle toimintakaudelle. Tilinpäätöksen teon yhteydessä arvioidaan vastaavasti vuosittain ohjelmatyön toteutumista.

Valtuustokauden 2018 - 2021 hyvinvointiohjelmassa on edellisten hyvinvointikertomusten antama tieto sekä toimialojen havainnot kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta. Lisäksi hyvinvointiohjelmassa on huomioitu Pirkanmaan alueellinen hyvinvointikertomus ja suunnitelma 2021 - 2024.

Hyvinvointijohtaja toimii hyvinvointikoordinaattorina ja kunnan johtoryhmä on nimetty kunnan hyvinvointiryhmäksi. Hyvinvointia koskevat tavoitteet on esitetty käyttötalousosassa osastoittain. Sosiaali- ja terveystalvet järjestetään yhteistoiminta-alueella, niiden osalta yhteistoiminta-alueelle määritellyt tavoitteet ja toimenpiteet koskevat myös Punkalaitumen kuntaa.

Hyvinvoinnin vuosikello

Elinvoiman kehittäminen

Valtuusto hyväksyi 11.2.2019 Punkalaitumen kunnan elinvoimaohjelman valtuustokauden loppu-osalle 2019 - 2021. Elinvoimaohjelma perustuu valtuuston 19.3.2018 hyväksymään strategiaan. Valmisteluun osallistuivat Punkalaitumen Elinkeinopoliittinen neuvottelukunta ja Punkalaitumen kunnanhallitus.

Strategian painopisteet ovat kunnan vahvuuksien markkinointi asukkaille ja yrityksille, kunnan talouden tasapainoisuus ja kunnan peruspalveluiden kehittäminen. Elinvoimaohjelman pääkohdat ovat erottuva kuntamarkkinointi, yrittäjämysteisyys, toimivat yrityspalvelut, edulliset tontit sekä edulliset tilat ja talot.

Tällä hetkellä kunnassa työskentelee elinvoimaluotsi sekä tiedotukseen ja markkinointiin keskittynyt henkilö. Yrittäjien ja kunnan yhteistoiminta-elimena toimii Punkalaitumen Elinkeinopoliittinen Neuvottelukunta. Tehtävät järjestellään vuoden 2022 alusta uudelleen hallintosääntöuudistuksen ja henkilöstösuunnitelman valmistelun yhteydessä.

Maaseutuhallinnon palveluita järjestetään yhteistoiminta-alueella Huittinen-Punkalaidun-Säkylä. Huittinen toimii palvelujen järjestäjänä. Punkalaitumella on oma palvelupiste.

Riskienhallinta kunnassa

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Kuntalain mukaan kunnanvaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista ja kunnanhallituksen tulee huolehtia sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Kunnassa on tehty yksiköittäin arviointi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä vastuualueen merkittävimmistä riskeistä. Keskeiset kaikkea toimintaa koskevat riskit on koottu tähän kappaleeseen.

Kunnan toiminnassa tunnistetut merkittävimmät riskit:

1. rakenneuudistuksen vaikutus kunnan talouteen vaarantaa kunnan mahdollisuudet säilyttää nykyinen palvelutaso ja kunnan itsenäisyys
2. sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen vaikutus sosiaali- ja terveystoimen palveluihin, erityisesti riskinä lähipalveluiden loppuminen
3. sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusten mahdollinen vaikutus kunnan tarjoamiin tukipalveluihin
4. kunnan elinvoiman säilyminen, kun asukasluku pienenee ja elinkeinotoiminta vähenee
5. varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa erityisen vahvaa tukea tarvitsevien lasten ja nuorten määrä resurssi- ja turvallisuuskysymyksenä
6. kunnille asetettavien työllistämisen ja työllisyydenhoidon velvoitteiden hoitaminen ja riittävä resurssointi.

Erikseen koko organisaation osalta arvioitavat konkreettiset riskit:

RISKIEN ARVIOINTI		
Riski	Vaikutus ja toteutumisen todennäköisyys	Suunnitelma ja toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
EVA-menettelmää ei käytetä, virheelliset päätökset	Toteutunut/ei toteutunut, arviointien määrä	Esityksistä EVA-arviointi laaditun ohjeen mukaisesti
Henkilöstömäärä, yhden henkilön takana on paljon osaaamista ja hiljaista tietoa	Osaamistaso laskee, palvelut heikkenevät, kehittäminen pysähtyy	Huomioidaan toimenkuviissa sijaisuudet/käyttöoikeudet ja huolehditaan aktiivisesta kouluttautumisesta
Muuttuvassa toimintaympäristössä henkilöstön jaksaminen	Poissaolot lisääntyvät, palvelutaso laskee	Työhyvinvoinnin vuosikello, konkreettiset toimenpiteet yksilö/osasto/kuntatasolla

3. Organisaatorakenne

Luottamushenkilö- ja toimialaorganisaatio

Hallintosääntö päivitettiin uudelle valtuustokaudelle 1.8.2021 alkaen. Merkittävin muutos uudelle valtuustokaudelle oli hyvinvointilautakunnan ja kasvatus- ja opetuslautakunnan tehtävien yhdistäminen. Toimielimen nimi on 1.8.2021 alkaen kasvatus ja hyvinvointilautakunta.

Kunnan hallinto-organisaatiossa toimii kolme toimialaa – hallinto-, sivistys- ja tekninen toimi, joille kunnanhallitus nimeää toimialajohtajat. Hallintotoimen toimialajohtajana toimii hallinto- ja talousjohtaja, sivistystoimen toimialajohtajana on kunnanjohtaja ja teknisen toimen toimialajohtajana tekninen johtaja. Tarkastuslautakunnan lisäksi kunnassa toimii kaksi lautakuntaa tekninen lautakunta ja kasvatus- ja hyvinvointilautakunta. Rakennusvalvonta toimii teknisen lautakunnan jaostona. Rakennusvalvonnan tehtävät ostetaan tällä hetkellä Sastamalan kaupungilta.

Hallintosääntö on kunnan hallinnon ja toiminnan tärkein ohjausväline, jonka uudistamistyö on parhaillaan kesken.

Toimielinorganisaatio

Toimialat ja osastot

Kunnan kolme toimialaa on jaettu osastoihin, jotka määrittävät hallintosäännössä. Kunnanhallitus nimeää osastoille esimiehet. Talousarvio on sitova osastotasolla, jolle valtuusto myöntää määrärahat. Hallintosääntöuudistuksen yhteydessä myös osastorakenne tulee pohdittavaksi.

Osastojen esimiehet

Kunnanjohtaja

Tietohallinto
Elinvoiman kehittäminen
Erikoissairaanhoito
Sosiaali- ja terveystoimet

Hallinto- ja talousjohtaja

Vaalit
Tarkastustoiminta
Yleishallinto
Maa- ja metsäalueet

Varhaiskasvatusjohtaja Yhteiskoulun ja lukion rehtori

Varhaiskasvatus
Perusopetus
Lukio-opetus

Hyvinvointijohtaja

Kirjasto- ja kulttuuritoimi
Liikuntatoimi
Työllistäminen

Tekninen johtaja

Tekniset toimistopalvelut
Pelastustoimi
Rakennusvalvonta

Kunnanrakennusmestari

Liikenneväylät ja yleiset alueet
Toimitilapalvelut

Työpäällikkö

Asunto- ja vuokraustoimi
Vesihuoltolaitos

Konsernirakenne ja konsernitavoitteet

Tytäryhteisöllä tarkoitetaan yhteisöä, jossa kunnalla on kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta. Kunnalla on määräysvalta yhteisössä, kun sillä on enemmän kuin 50 % yhteisön kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä.

Omistusyhteisyhteisö on kuntakonserniin kuulumaton yhteisö, jossa konsernilla on sellainen omistusosuus, joka luo konsernin ja yhteisön välille pysyvän yhteyden ja on tarkoitettu edistämään kunnan toimintaa. Yhteisöä pidetään omistusyhteisyhteisönä, jos kunnalla on merkittävä omistusosuus eli vähintään 20 % ja enintään 50 % osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Omistusyhteisyhteisö voi olla kysymyksessä myös silloin, kun omistusosuus on alle viidesosan, jos pysyvä yhteys syntyy esimerkiksi hallituksen jäsenyyden kautta.

Osakkuusyhteisö on omistusyhteisyhteisö, jossa kunnalla on huomattava vaikutusvalta. Tällaisena pidetään yhteisöä, jossa kunnalla on vähintään viidesosa ja enintään puolet osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

Kunnan omistusosuudet

Tytäryhtiöt

Punkalaitumen Vuokra-asunnot Oy 100,00 %

Osakkuusyhteisöt

Kiinteistö Oy Pietarinvirasto 30,17 %

Muut omistusyhteisyhteisöt

Huittisten Puhdistamo Oy 5,00 %

Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy 2,96 %

Sastamalan Tukipalvelut Oy:n toiminta siirtyi liiketoimintasiirtona Kuntien Tiera Oy:lle vuoden 2021 aikana. Punkalaitumen Bioenergiayhtiö Oy:n konkurssitila astui voimaan 13.5.2020. Yhtiö on sittemmin myyty ja omistusosuus on alaskirjattu vuoden 2020 tilinpäätöksessä.

Konsernitavoitteet

Tytäryhteisö	Punkalaitumen Vuokra-asunnot Oy (100 %)	
Yleistavoitteet	Arviointitapa/mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso
Palvelusopimuksen uudistaminen	Palvelujen toimivuus ja joustavuus	Kumpikin osapuoli saa uudelleen järjestelystä sekä toiminnallista että taloudellista hyötyä
Vuokra-asuntojen tarve- ja kuntokartoitukset	Tehdään vuokrataloille kuntokartoitukset /korjaussuunnitelmat	Vuosikorjaussuunnitelmat on ajan tasalla Suunnitelmallista toteuttamista tehdään.

4. Talousarvion laadinta ja sitovuus

Kunnanhallitus antoi hallintokunnille talousarvion laadintaohjeet 23.8.2021. Talousarvio ja -suunnitelma laaditaan siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään toiminnan ja talouden tavoitteet.

Talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio esitetään talousarviossa bruttomääräisenä. Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnanvaltuusto päättää määrärahat ja tuloarviot sitovasti nettotasolla osastoittain, mikä ohjaa kunnan muiden toimielinten tehtävien hoitoa. Toimielimet hyväksyvät käyttösuunnitelmat tehtäväalueella ja tehtäväalueen esimies päättää määrärahoista kustannuspaikoittain. Talousarvion hyväksymisen jälkeen kunnanhallituksella ja lautakunnilla on vielä mahdollisuus muokata käyttösuunnitelmiaan ja siirtää määrärahoja tehtäväalueiden ja kustannuspaikkojen kesken. Lopulliset käyttösuunnitelmat on jätettävä kunnanhallitukselle viimeistään 18.2.2022.

Määrärahaa voidaan käyttää vain talousarviovuonna. Osaston ja tehtäväalueen esimiehen on huolehdittava talousarvion määrärahojen ja tavoitteiden toteutumisen seurannasta ja raportoinnista riittävällä tarkkuudella sekä tarvittaessa ryhdyttävä toimenpiteisiin suunnitelmien toteuttamiseksi. Mikäli määrärahat eivät näytä riittävän tai tavoitteet eivät toteudu, niin osaston vastuhenkilön on hyvissä ajoin tehtävä talousarvioon muutosesitys. Esitys tehdään sitovuustasolla eli osastotasolla.

Investointiosaan otetaan määrärahat aktivoitavien aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä osakkeiden ja osuuksien hankintamenoihin. Mikäli investoinnin hankintameno arvioidaan jakaantuvan kahdelle tai useammalle vuodelle, hyväksyy valtuusto investoinnin hankintamenoa koskevan kokonaiskustannusarvion.

5. Kunnan henkilöstö

Osaava henkilöstö on organisaation tärkein menestystekijä tavoitteiden saavuttamisessa ja asiakastytyväisyyden tavoittelussa. Työntekijöiden ja luottamushenkilöiden saumaton yhteistyö on kunnan menestymisen edellytys.

Kunnassa laaditaan vuosittain henkilöstösuunnitelma, jonka mukaisesti kunnassa tehdään määrätietoista työtä henkilöstömenojen hallitsemiseksi ja työn tuottavuuden parantamiseksi. Kunnan taloustilanne on tässä rakennemuutostilanteessa vaikeasti ennustettava, joten jatkossakin pitää tarkkaan harkita millainen henkilöstörakenne Punkalaitumella tarvitaan ja mitä tehtäviä kunnassa jatkossa tarvitaan. Koko toimintaympäristö on nyt muutostilassa.

Säännöllisesti tehtävien työhyvinvointikartoitusten kautta saatavasta palautteesta saadaan eväitä organisaatiokulttuurin muutoksiin ja henkilöstön koulutustarpeisiin.

Vuoden 2021 aikana Punkalaitumen kunta on aloittanut Hyvän mielen työpaikka- prosessin. Prosessi jatkuu vuoden 2022 aikana. Tarkemmat tavoitteet määritellään erillisessä henkilöstösuunnitelmassa.

Työhyvinvoinnin vuosikello

Henkilöstön määrä

Punkalaitumen kunnan koko henkilöstön määrä vuoden 2020 päättyessä oli 101 henkilöä. Henkilöstöstä oli 53 virkasuhteista ja 48 työsuhteista. Heistä 76 oli vakinaisessa ja 25 määräaikaisessa palvelussuhteessa.

TA 2022 -sarakeeseen on arvioitu talousarviovuoden aikana tarvittavan vakinaisen henkilöstön määrä. Uusien hyvinvointialueiden perustaminen, työllisyyskokeilu ja muut pienemmät muutokset julkisiin palveluihin aiheuttavat sen, että sekä henkilöstörakenteeseen ja tehtäväkuvauksiin kohdistuu muutospaineita. Hyvinvointialueen edellyttämät yt-neuvottelut koskevat kolmea Punkalaitumen kunnan palveluksessa olevaa henkilöä.

	31.12.2020	1.11.2021		TA 2022
		Määräaik.	Vakinaiset	Määräaik. Vakinaiset
Hallintotoimi				
Hallintotoimi	12	2	10	11
	12	2	10	11
Sivistystoimi				
Lukio	7		7	7
Peruskoulut	40	8	31	31
Päivähoito	18	6	12	13
Kirjasto, hyvinvointipalvelut	10	2	6	6
	75	16	56	57
Tekninen toimi				
Tekninen toimisto	3		2	3
Toimitilapalvelut ja vesihuolto	11	0	9	11
	14	0	11	14
Yhteensä	101	18	77	81

Henkilöstön määrän osalta vuoden 2021 talousarvion laadintaa on ohjeistettu seuraavasti: henkilöstön lisäykset ovat sallittuja ainoastaan tarkoin punnituista syistä. Myös avoimiksi tulevat vakanssien kohdalla on pohdittava mahdollisuutta uudelleen järjestää tehtävät siten, että vakanssia ei tarvitse uudelleen täyttää. Mahdollisesti toteutettavat henkilöstövähennykset tulee toteuttaa niin, että syntyvää säästöä ei korvattaisi ostopalvelumenoilla.

Tällä hetkellä voimassa olevien virka- ja työehtosopimusten sopimuskausi on 1.4.2020 – 28.2.2022. Sopimuksen voimassaolo jatkuu 28.2.2022 jälkeen vuoden kerrallaan, jollei sitä kirjallisesti irtisanota viimeistään kuusi viikkoa ennen sopimuskauden päättymistä.

6. Kuntastrategia ja tavoitteet

Kuntalain 37 §:n mukaisesti kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Kuntastrategia tulee tarkistaa vähintään kerran valtuuston toimikaudessa. Valtuusto hyväksyi 19.3.2018 uuden kuntastrategian vuosille 2018 – 2025. Strategiaa valmisteltiin erilaisissa työpaikoissa, johon osallistui sekä vanha että uusi valtuusto. Lisäksi laadintaan osallistui nuorison edustajia.

Strategian mukaan Punkalaitumelta löytää kodin luonnon keskeltä! Visiona on vahva, itsenäinen ja elinvoimainen kunta. ”Vuonna 2025 Punkalaidun on tunnettu ja haluttu kunta asua – meillä on turvallista elää sekä helppo rakentaa ja harjoittaa yritystoimintaa. Meiltä löytyvät kodin niin työssä käyvät, lapsiperheet kuin eläkeiässäkin olevat – Punkalaitumella on aina hyvä asua! Meillä on tarjolla alueellisestikin tunnetut korkealaatuiset peruspalvelut puhtaan luonnon keskellä. Myös kunnan päätöksenteko on joustavaa ja mutkatonta.”

Painopistealueet

- Markkinoimme näkyvästi vahvuksiamme – Punkalaidun tunnetaan lähimaakunnissa turvallisenä ja yhteisöllisenä kuntana, jossa on hyvä elää, perustaa perhe ja harjoittaa yritystoimintaa.
- Kunnan talouden tasapainoisuus mahdollistaa kunnan itsenäisyyden ja oman päätösvallan kuntalaisten palveluiden järjestämisessä. Tuotamme palvelut kustannustehokkaasti ja yhteistyössä muiden kuntien kanssa.
- Houkuttelemme alueelle aktiivisesti uusia pienyrityksiä ja yrittäjiä, joille sijainti neljän maakunnan keskellä on eduksi. Tarjoamme yrityksille teollisuustontteja Pori-Helsinki-tien varrelta ja järjestämme tarvittavia tukipalveluita. Punkalaidun tarjoaa myös viihtyisän ja turvallisen sijainnin yrityksille ja työntekijöille, jotka tekevät paikasta riippumatonta työtä. Vastamme nopeasti ja joustavasti yritysten tarpeisiin hallinnossa ja päätöksenteossa.
- Peruspalveluidemme tehtävä on tukea kuntalaisten hyvinvointia myös maakuntauudistuksen jälkeen. Olemme aktiivisesti mukana alueellisessa kehitystyössä ja pyrimme turvaamaan palveluiden säilymisen lähipalveluina myös maakuntauudistuksen jälkeen.

Kuntastrategian uudistamisprosessi on aloitettu. Strategia päivitetään vuoden 2022 aikana.

7. Käyttötalous

Kunnanvaltuusto hyväksyy määrärahat ja tuloarviot sitovasti nettotasolla osastoittain. Seuraavassa taulukossa on esitetty yhteenveto sitovasta toimintakatteesta:

TOIMINTAKATE	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Vaalit	0	-12 500	-1 000	0	0
Tarkastustoiminta	-5 159	-6 800	-8 000	-7 200	-7 200
Yleishallinto	-683 518	-697 850	-750 150	-740 500	-729 700
Tietohallinto	0	0	0	0	0
Elinvoiman kehittäminen	-191 287	-222 500	-232 200	-228 550	-223 150
Maa- ja metsäalueet	121 986	125 200	105 200	26 200	26 200
Erikoissairaanhoido	-4 130 685	-4 490 000	-4 677 150	-73 150	-73 150
Sosiaali- ja terveystalvet	-7 916 796	-8 055 000	-8 361 750	-261 600	-261 600
HALLINTOTOIMI	-12 805 459	-13 359 450	-13 925 050	-1 284 800	-1 268 600
Varhaiskasvatus	-981 040	-1 059 900	-1 132 350	-1 113 500	-1 046 700
Perusopetus	-3 007 462	-3 342 600	-3 532 650	-3 499 250	-3 478 500
Lukio-opetus	-497 375	-598 850	-617 150	-602 700	-578 550
Kirjasto- ja kulttuuritoimi	-241 387	-293 950	-288 000	-284 300	-285 100
Liikuntatoimi	-267 502	-292 400	-276 900	-250 550	-250 100
Nuorisotoimi	-51 363	-83 050	-88 550	-97 100	-97 100
Työllistäminen	-149 323	-224 850	-237 300	-255 500	-293 500
SIVISTYSTOIMI	-5 195 451	-5 895 600	-6 172 900	-6 102 900	-6 029 550
Tekniset toimistopalvelut	-1 965	-11 400	-37 400	-8 550	-7 650
Liikenneväylät ja yleiset alueet	-313 255	-422 650	-336 900	-288 450	-292 500
Toimitilapalvelut	85 306	261 650	525 400	515 300	512 700
Asunto- ja vuokraustoimi	275 263	-62 550	76 150	138 350	152 750
Vesihuoltolaitos	-150 712	-225 450	-143 500	-148 300	-152 150
Pelastustoimi	-225 259	-223 500	-223 350	-4 550	-4 550
Rakennusvalvonta	-70 234	-70 650	-131 150	-63 100	-62 350
TEKNINEN TOIMI	-400 857	-754 550	-270 750	140 700	146 250
KUNTA YHTEENSÄ	-18 401 767	-20 009 600	-20 368 700	-7 247 000	-7 151 900
Ulkoiset toimintatuotot	2 260 120	1 816 000	1 674 650	1 465 650	1 406 550
Sisäiset toimintatuotot	2 548 168	2 646 750	2 506 200	2 348 200	2 321 700
Toimintatuotot	4 808 288	4 462 750	4 180 850	3 813 850	3 728 250
Ulkoiset toimintakulut	-20 661 887	-21 825 600	-22 043 350	-8 712 650	-8 558 450
Sisäiset toimintakulut	-2 548 168	-2 646 750	-2 506 200	-2 348 200	-2 321 700
Toimintakulut	-23 210 055	-24 472 350	-24 549 550	-11 060 850	-10 880 150
Toimintakate	-18 401 767	-20 009 600	-20 368 700	-7 247 000	-7 151 900

Määrärahat on merkitty –merkillä ja tuloarviot ilman etumerkkiä.

Seuraavilla sivuilla esitetään talousarvion käyttötalousosa osastoittain talousarvioasetelman mukaisessa järjestyksessä. Esityksessä on palvelun kuvaus, toiminnalliset tavoitteet sekä talousarvion perustelut talousarviovuodelle ja suunnitelmavuosille. Määrärahataulukossa on esitetty erikseen sisäiset ja ulkoiset tulot, menot ja toimintakate. Jos osastolla on kuvaavia tunnuslukuja, ne on esitetty lukujen jälkeen.

Hallintotoimi

Osasto	VAALIT
Palvelusuunnitelman kuvaus	Osasto sisältää vaalilain mukaisten kunta-, alue-, eduskunta-, presidentin- ja europarlamenttivaalien kustannukset.

Perustelut

Uusien hyvinvointialueiden ylintä päätösvaltaa käyttää aluevaltuusto, jonka jäsenet ja varajäsenet valitaan aluevaaleilla. Vaalit ovat välittömät, salaiset ja suhteelliset ja vaaleissa on yhtäläinen äänioikeus. Valtuuston toimikausi on neljä vuotta. Aluevaalit toimitetaan samanaikaisesti kuntavaalien kanssa vuodesta 2025 lukien. Ensimmäiset aluevaalit toimitetaan kuitenkin erillisinä vaaleina su 23.1.2022. Ennakoäänestys on kotimaassa 12. - 18.1.2022.

Hyvinvointialue vastaa aluevaalilautakunnan toiminnasta aiheutuvista kustannuksista. Kunnat vastaavat nykyiseen tapaan kuntien vaaliviranomaisten toiminnasta aiheutuvista kustannuksista. Jos kuntavaalien kanssa samanaikaisesti toimitettavista aluevaaleista aiheutuu kunnille ylimääräisiä kustannuksia, niistä vastaisi hyvinvointialue.

Suunnitelmavuodet 2023 - 2024

Seuraavat eduskuntavaalit pidetään v. 2023 ja presidentinvaalit sekä europarlamenttivaalit pidetään v. 2024.

Vaalit	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	0	0	3 000	100,0	4 000	8 000
Ulkoiset menot	0	-12 500	-4 000	-68,0	-4 000	-8 000
Toimintakate	0	-12 500	-1 000	-92,0	0	0
Sisäiset tulot	0	0	0	0,0	0	0
Sisäiset menot	0	0	0	0,0	0	0
Toimintakate	0	0	0	0,0	0	0
Tulot yhteensä	0	0	3 000	100,0	4 000	8 000
Menot yhteensä	0	-12 500	-4 000	-68,0	-4 000	-8 000
Toimintakate	0	-12 500	-1 000	-92,0	0	0

Osasto	TARKASTUSTOIMINTA
Palvelusuunnitelman kuvaus	Tarkastustoiminnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Lisäksi tarkastuslautakunta arvioi, miten valtuuston tilikaudelle asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ovat toteutuneet.

Perustelut

Tarkastuslautakunta toimii yhteistyössä ammattitilintarkastajan kanssa. Kunnan tilintarkastus kilpailutettiin valtuustokaudelle 2017 - 2021 ja sopimus tehtiin BDO Audiator Oy:n kanssa. Alkuperäinen sopimus käsitti tilikaudet 2017 - 2020 ja valtuuston päätöksellä sopimusta jatkettiin tilikaudelle 2021.

Uusi tarkastuslautakunta kilpailuttaa tilintarkastajan valtuustokaudelle 2021 - 2025.

Tarkastustoiminta	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	0	0	0	0,0	0	0
Ulkoiset menot	-5 159	-6 800	-8 000	17,6	-7 200	-7 200
Toimintakate	-5 159	-6 800	-8 000	17,6	-7 200	-7 200
Sisäiset tulot	0	0	0	0,0	0	0
Sisäiset menot	0	0	0	0,0	0	0
Toimintakate	0	0	0	0,0	0	0
Tulot yhteensä	0	0	0	0,0	0	0
Menot yhteensä	-5 159	-6 800	-8 000	17,6	-7 200	-7 200
Toimintakate	-5 159	-6 800	-8 000	17,6	-7 200	-7 200

Osasto	YLEISHALLINTO	
Palvelusuunnitelman kuvaus	Kunnan yleishallintoon sisältyy kunnanvaltuuston, kunnanhallituksen sekä hallintotoimiston tehtäväalueet. Yleishallinto tuottaa keskitetysti hallinto-, talous- ja henkilöstöpalvelut. Yleishallinto vastaa myös viestinnästä ja tilapäisistä projekteista.	
Hyvinvointiohjelman mukaiset tavoitteet	Arviointitapa/mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso
Yhteisöllisyyden edistäminen, kuntalaisten kuuleminen	Kyselyt, keskustelutilaisuudet, kuntalaisraadit, yhdistysyhteistyö, yhteistyöelimet K/E	Kuntalaisten osallistaminen päätöksentekoon
Hyvinvointisuunnitelman päivittäminen Pirkanmaan alueellisen suunnitelman pohjalta	Toteutunut/ei toteutunut	Hyvinvointikertomusta tehdään samassa aikataulussa strategian kanssa. Tavoitteena hyväksyä kesäkuun valtuustossa.
Yleistavoitteet		
Oikea-aikainen ja selkeä tiedotus ja viestintä	Kuntalaiskysely	Kuntalaiset ovat tyytyväisiä kunnan viestintään ja tiedottamiseen
Digitalisaation edistäminen	Kuntalaisten digiosaamisen edistäminen	Kuntalaisten digiosaamisen parantaminen ja sähköisten palveluiden käytön tukeminen
Kuntastrategian päivittäminen	Strategia valmisteltu kuntalaisia kuunnellen	Uusi strategia valmis 1.7.2022
Organisaatiouudistukset/ Hallintosäännön päivittäminen	Hallintosääntö ajan tasalla K/E	Uusi hallintosääntö voimaan 1.1.2023
Henkilöstön työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen ja parantaminen	Toteutunut/ei toteutunut	Henkilöstön työhyvinvointikyselyn tulos vähintään aikaisemmalla tasolla.

RISKIEEN ARVIOINTI		
Riski	Vaikutus ja toteutumisen todennäköisyys	Suunnitelma ja toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
Henkilöstöressurssien ja osaamisen riittävyys	<p>Pienessä yksikössä työntekijöillä on laajat tehtäväkentät ja henkilöstön vaihtuessa tai poissaoloissa sijaisilta edellytetään paljon osaamista.</p> <p>Pääsääntöisesti avoimiin tehtäviin on toistaiseksi saatu rekrytointia ammattitaitoisista henkilöstöstä</p>	<p>Organisaatorakenteen on oltava toimiva. Kriittisiin tehtäviin on perehdytetty sijaiset.</p> <p>Henkilökunnan työyhteisötaitoja kehitetään ja kunnan houkuttelevuutta työnantajana pyritään lisäämään.</p>

Perustelut

Yleishallinnon toiminta ja tavoitteet koskevat koko kuntaa ja vaikuttavat kattavasti myös muiden kunnan osastojen toimintaan ja talousarvioon. Tehdyissä kyselyissä ja palautteissa kunnan tiedottamiseen on toivottu parannusta. Kunnassa hoidetaan viestintää kunnanhallituksen ohjeen mukaisesti ja asiasta ja kohderyhmästä riippuen pyritään löytämään parhaat viestintätavat ja -kanavat. Talousarviovuodelle on suunniteltu palkattavaksi viestintä- ja markkinointisihteeri, jonka työpanoksesta n. 50 % kohdistetaan tiedottamiseen.

Kuntalaisia osallistetaan päätöksentekoon eri menetelmillä käsiteltävästä asiasta riippuen. Varsinaiset vaikuttajatoimielimet nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja elinkeinoliittisen työryhmä ovat mukana eturyhmiään koskevien asioiden valmistelussa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Päätösten vaikutusten ennakoarviointi on luonteva osa päätöksentekoprosessia. Aikaisemmin vammaisneuvosto on ollut yhteinen Sastamalan kaupungin kanssa. Tavoitteena on yhdistää vanhus- ja vammaisneuvosto.

Nykyisessä hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi, että Suomi tunnetaan edelläkävijänä, jossa digitalisaation ja teknisen kehityksen tuomia mahdollisuuksia kehitetään ja otetaan käyttöön yli hallinto- ja toimialarajojen. Tavoitteena on, että julkiset palvelut ovat kansalaisten ja yritysten saatavilla digitaalisesti vuoteen 2023 mennessä. Hyvinvointialue-uudistuksen myötä kuntalaisten digitalisaatiotaitojen merkitys tulee entisestään kasvamaan.

Kunnassa on oltava ajantasainen ja toimiva tiedonohjaussuunnitelma, jotta tietojen käsittely on arkisto- ja tiedonhallintalain määräysten mukaista. Kansallisarkisto valmistelee määräystä, jonka mukaisesti 1.1.2022 alkaen alun perin digitaaliset asiakirjat arkistoidaan ainoastaan digitaaliseen muotoon. Vuoden 2021 aikana on hankittu uusi asianhallintajärjestelmä sekä tiedonohjausjärjestelmä, jotka otetaan käyttöön 1.3.2022. Myös sähköisen arkiston hankintaa on valmisteltu.

Hallintosäännön perusteellisempi uusiminen siirtyi vuodelle 2022 ja siinä yhteydessä on tarkoitus tarkastella organisaatorakennetta uudelleen. Henkilöstön osaamisen ja henkilöstömäärän sopeuttaminen vastaamaan palvelutarpeita on jatkuvaa vuosittaista toimintaa.

Henkilöstön työkyky ja työhyvinvointi ovat kunnan toiminnan tärkeä perusta. Työsuhde-edut, työn vaatavuuden mukainen palkkaustaso ja työpaikan viihtyvyys parantavat kunnan imagoa työnantajana. Työyhteisötaitoja kehitetään jatkamalla työhyvinvointi-korttikoulutuksia. Punkalaitumen kunta on mukana *Hyvän mielen työpaikka* -hankkeessa, jonka mukainen toiminta aloitetaan joissakin työyksiköissä v. 2021 ja tarkoituksena on laajentaa toimintamalli kaikkiin yksiköihin. Liikuntamahdollisuuksien lisäksi henkilöstölle tarjotaan myös kulttuuriseteleitä.

Suunnitelmavuodet 2023 - 2024

Digitalisaation edistämisen ohjelman tavoitteet vuoteen 2023 mennessä ovat:

- Digitaaliset laadukkaat julkiset palvelut ovat kansalaisten ja yritysten saatavilla vähintään lain digitaalisten palvelujen tarjoamisesta vaatimusten mukaisesti.
- Elinkeinotoimintaa harjoittavien paperi- ja käyntiasiointi on vähentynyt merkittävästi. Tarjolla on jo useita digitaalisia yrityspalveluja.

Tiedonhallintalain uusien määräysten siirtymäkausi päättyy 1.1.2023.

Yleishallinto	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	31 531	30 100	33 000	9,6	32 000	32 000
Ulkoiset menot	-753 795	-789 100	-862 050	9,2	-861 500	-861 700
Toimintakate	-722 264	-759 000	-829 050	9,2	-829 500	-829 700
Sisäiset tulot	151 482	159 800	166 500	4,2	166 500	166 500
Sisäiset menot	-112 736	-98 650	-87 600	-11,2	-77 500	-66 500
Toimintakate	38 746	61 150	78 900	29,0	89 000	100 000
Tulot yhteensä	183 013	189 900	199 500	5,1	198 500	198 500
Menot yhteensä	-866 531	-887 750	-949 650	7,0	-939 000	-928 200
Toimintakate	-683 518	-697 850	-750 150	7,5	-740 500	-729 700

Osasto	TIETOHALLINTO	
Palvelusuunnitelman kuvaus	Tietohallintoon sisältyy ICT-laitteistojen ja -ohjelmistojen sekä vaihdepalveluiden hankinta. ICT-palvelut hankitaan Tiera Oy:ltä ja talous- ja henkilöstöhallinnon ohjelmat Monetra Pirkanmaa Oy:ltä.	
Yleistavoitteet	Arviointitapa/mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso
ICT-palvelut toimivat oikea-aikaisesti ja joustavasti	ICT-palveluiden toimivuus	Toimivat ja kustannustehokkaat ICT-palvelut ja tietojärjestelmät

RISKIEN ARVIOINTI		
Riski	Vaikutus ja toteutumisen todennäköisyys	Suunnitelma ja toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
Toimijan vaihtuessa osto-osaamisen tärkeys korostuu	Tietojärjestelmät ja palvelut eivät toimi, kustannukset nousevat	Vahvistetaan osaamista ICT-palveluiden hankintaan
Ulkoistetuissa toiminnoissa palveluissa on virheitä ja viivettä	Palvelut eivät toimi sopimuksen edellyttämällä tavalla.	Jatkuva valvonta, että saadaan sopimuksen mukaiset palvelut. Tarvittaessa palaute välittömästi.

Perustelut

Sastamalan Tukipalvelu Oy:n toiminta päättyy v. 2021 ja ICT-palvelut on siirretty liiketoimintasiirtona Kuntien Tieraan 1.1.2021. Käyttöönottoprojekti jatkui 30.9.2021 saakka, jolloin siirryttiin Tieran toimintamallin mukaisiin käytänteisiin.

Talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmät ja palkanlaskentapalvelut hankitaan Monetra Pirkanmaa Oy:ltä. Henkilöstöhallinnon tietokannan muutos loppuvuonna 2020 on aiheuttanut pitkään ongelmia ja virheitä saaduissa palveluissa. Vaikka asia on jonkin verran korjaantunut, niin tarkkailu ja oikaisut vaativat vielä ylimääräistä työtä.

Talousarviovuonna on suunniteltu hankittavaksi mm. uusi varhaiskasvatuksen ohjelmisto sekä sähköinen arkisto.

Tietohallinto	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	2 443	0	0	0,0	0	0
Ulkoiset menot	-275 952	-221 000	-303 000	37,1	-263 000	-263 000
Toimintakate	-273 509	-221 000	-303 000	37,1	-263 000	-263 000
Sisäiset tulot	273 509	221 000	303 000	37,1	263 000	263 000
Sisäiset menot				0,0		
Toimintakate	273 509	221 000	303 000	37,1	263 000	263 000
Tulot yhteensä	275 952	221 000	303 000	37,1	263 000	263 000
Menot yhteensä	-275 952	-221 000	-303 000	37,1	-263 000	-263 000
Toimintakate	0	0	0	0,0	0	0

Osasto	ELINVOIMAN KEHITTÄMINEN	
Palvelusuunnitelman kuvaus	Osasto käsittää elinkeinotoiminnan kehittämisen, kaavoituksen, joukko-liikenteen ja maaseututoimen palvelut. Kunnan elinvoimaa pyritään lisäämään luomalla myönteistä kuntakuvaa ja parantamalla elinkeinoelämän edellytyksiä. Maaseututoimen palvelut ostetaan Huittisten kaupungilta.	
Yleistavoitteet	Arviointitapa/mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso
Elinvoimapalveluiden järjestäminen yrityksiä parhaiten palvelevalla tavalla.	Elinvoimamittariston seuranta (yritysten määrä, työllisyysaste, ilman 2. asteen koulutusta olevien 20–24-vuotiaiden määrä, 16–29-vuotiaiden osuus väestöstä)	Elinvoimamittaristo osoittaa parempaan suuntaan ja kunta koetaan vetovoimaiseksi.
Työllisyyden kuntakokeilun vaikutus työllisyyteen ja koulutukseen ohjautumiseen	Työllisyyden tunnuslukujen aktiivinen seuranta	Työllisyysasteen paraneminen ja työttömyyden päättymisen työllistymiseen tai koulutukseen
Penttilän alueen uuden kaavan hyödyntäminen	Tonttikaupan elpyminen	Lisääntynyt rakentaminen Penttilän alueelle
Kanteenmaan kaavoitus teollisuuden tarpeita varten	Kanteenmaan kaavasuunnitelman valmiusaste	Kanteenmaan kaavasuunnitelma tehty

RISKIEN ARVIOINTI		
Riski	Vaikutus ja toteutumisen todennäköisyys	Suunnitelma ja toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
Työpaikkaomavaisuuden lasku (Työpaikkaomavaraisuus kertoo kunnassa sijaitsevien työpaikkojen ja kunnassa asuvan työllisen työvoiman määrän välisen suhteen)	Työpaikkaomavaraisuus 2018/ 84,3 % (2017/83,6 %). Tunnusluku on ollut pääsääntöisesti laskeva vuodesta 2013 alkaen.	Elinvoiman kehittäminen ja työssä käyvän tai itsensä työllistävän väestön osuuden nostaminen.

Perustelut

Punkalaitumen kunta on vuoden 2020 alusta järjestänyt elinkeinopalvelunsa itsenäisesti. Kunnassa on toiminut määräaikaisella sopimuksella palkattu elinvoimaluotsi. Aloittavien yrittäjien ja alle viisi vuotta toimineiden yrittäjien neuvontapalvelua ostetaan Tampereen kaupunkiseudun yrityspalvelut Oy:n Ensimetripalveluilta. Yrittäjien ja kunnan yhteistoimintaelimenä toimii Punkalaitumen Elinkeinopoliittinen Neuvottelukunta ELPO.

Punkalaitumen yrityskanta on 270 yritystä. Vuonna 2020 Punkalaitumelle rekisteröitiin 20 uutta yritystä ja toimintansa lopetti 16 yritystä.

Kunnassa on ollut määräaikainen markkinointisihteeri, jonka työtehtäviin on kuulunut mm. kunnan Luonnollisesti Laitumella -kampanjan vetäminen ja Punkalaitumelaiset -kampanja. Lisäksi tehtäviin on kuulunut kunnan näkyvyyden parantaminen esim. matkailun, asumisen ja vapaa-ajan harrastusten näkökulmista.

Joukkoliikenteessä viimeiset siirtymäajan sopimukset ovat päättyneet ja jatkossa kuntien tulee osallistua Elyn järjestämän joukkoliikenteen rahoitukseen. Kunnan rahoitusosuus on 30 % ja ylikunnallisessa liikenteessä kuntaosuus jaetaan niiden kuntien kesken, joita liikenne palvelee. Seutulipun tilalla on uusi lipputuote Punkalaidun-lippu, joka mahdollistaa edullisen liikkumisen lähiliikenteessä. Lisäksi asiointia varten on ostettu yksi palvelureitti, joka kulkee torstaisin.

Maaseututoimissa vuodelle 2022 ei ole tulossa olennaisia muutoksia. Vuonna 2021 maatiloja on ollut 230 kpl, peltoa on 13 300 ha. Vuonna 2020 kotieläintiloja oli 44 kpl, joista sikatiloja 12, nautakarjatiloja 22, lypsylehmätiloja 8 ja lammas-, vuohi-, siipikarjatiloja 2.

Pirkanmaan työllisyyskokeilu alkoi 1.3.2021. Tällä hetkellä valmistellaan valtakunnallisesti työllisyyskokeilusta pysyvää ratkaisua. Kun uudistus etenee, niin työllisyyspalvelut ja elinkeinopalvelut liitetään lainsäädännöllisesti tiiviisti yhteen. Sastamalan kaupungin kanssa on sovittu kunnalle kuuluvien JTYP-lain mukaisista palveluista. Kuntouttava työtoiminta järjestetään tällä hetkellä kunnan omana toimintana. Sote-uudistuksessa kuntouttava työtoiminnan hallinta siirtyy hyvinvointialueelle.

Työllisyyspalveluiden siirtäminen hyvinvointipalveluista elinvoimapalveluiden yhteyteen ratkaistaan hallintosäätöuudistuksessa. Elinvoiman tehtävien järjestelyt ratkaistaan vuoden 2022 aikana.

Suunnitelmavuodet 2023 - 2024

Toimitaan kuntastrategian mukaisesti.

Elinvoiman kehittäminen	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	255	0	0	0,0	0	0
Ulkoiset menot	-170 187	-204 800	-203 700	-0,5	-202 800	-203 700
Toimintakate	-169 932	-204 800	-203 700	-0,5	-202 800	-203 700
Sisäiset tulot	0	0	0	0,0	0	0
Sisäiset menot	-21 355	-17 700	-28 500	61,0	-25 750	-19 450
Toimintakate	-21 355	-17 700	-28 500	61,0	-25 750	-19 450
Tulot yhteensä	255	0	0	0,0	0	0
Menot yhteensä	-191 541	-222 500	-232 200	4,4	-228 550	-223 150
Toimintakate	-191 287	-222 500	-232 200	4,4	-228 550	-223 150

Osasto	MAA- JA METSÄALUEET	
Palvelusuunnitelman kuvaus	Tehtäväalueeseen sisältyy kunnan omistamien maa-alueiden hoitaminen. Peltoalueet vuokrataan niiden soveltuessa elinkeinon harjoittamiseen. Metsien hoidosta on tehty sopimus Punkalaitumen Metsänhoitoyhdistys ry:n kanssa. Metsät hoidetaan hyväksytyin metsänhoitosuunnitelman mukaisesti.	
Yleistavoitteet	Arviointitapa/mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso
Metsänhoito kuntatalouden kannalta taloudellisesti ja tehokkaasti	Huomioidaan metsänhoitosuunnitelmassa	Metsänhoitosuunnitelma päivitetty
Ympäristöarvot otetaan huomioon kunnan metsien hoidossa	Hinku-kunnan kriteeristö huomioidaan metsänhoitosuunnitelmassa	Hinku-kunnalle asetetut kriteerit täyttyvät myös metsäsuunnitelman osalta

Perustelut

Kunnalla on metsäalueita n. 640 ha, josta on vuosittain tehty hakkuita metsähoidollisesti järkevällä tavalla. Puunmyyntitulot ovat olleet tärkeä kuntatalouden tulolähde. Kuluvana vuonna on tehty isohko puukauppa, josta osa toteutuu vasta talousarviovuonna. Jatkossa hakkuiden määrän arvioidaan vähenevän.

Voimassa oleva metsänhoitosuunnitelma on laadittu vuosille 2013 - 2022, joten suunnitelma on tarpeen päivittää. Punkalaitumen kunta on v. 2020 julistautunut Hinku-kunnaksi. Ympäristöarvot ja ilmastonmuutoksen hillitseminen otetaan huomioon metsänhoitosuunnitelmaa laadittaessa.

Kunta vuokraa ne peltoalueet, joita ei tarvita omassa toiminnassa. Uusiin vuokrasopimuksiin liitetään ehto siitä, että kunta voi irtisanoa sopimuksen, mikäli maa-alue tarvitaan muuhun käyttöön.

Suunnitelmavuodet 2023 - 2024

Metsänhoito suunnitelman mukaisesti.

Maa- ja metsäalueet	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	188 937	174 000	174 000	0,0	80 000	80 000
Ulkoiset menot	-66 951	-48 800	-68 800	41,0	-53 800	-53 800
Toimintakate	121 986	125 200	105 200	-16,0	26 200	26 200
Sisäiset tulot	0	0	0	0,0	0	0
Sisäiset menot	0	0	0	0,0	0	0
Toimintakate	0	0	0	0,0	0	0
Tulot yhteensä	188 937	174 000	174 000	0,0	80 000	80 000
Menot yhteensä	-66 951	-48 800	-68 800	41,0	-53 800	-53 800
Toimintakate	121 986	125 200	105 200	-16,0	26 200	26 200

Osasto	ERIKOISSAIRAANHOITO
Palvelusuunnitelman kuvaus	Kunta on jäsenenä Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirissä, mutta ostaa merkittävän määrän erikoissairaanhoidon palveluita Pirkanmaan sairaanhoitopiiristä. Punkalaidun kuuluu Lounais-Pirkanmaan tilaajarekseen yhdessä Sastamalan kaupungin kanssa.

Perustelut

Talousarviovuosi on viimeinen vuosi, jolloin kunta ostaa erikoissairaanhoidon palvelut.

Suunnitelmavuodet 2023 - 2024

Uudet hyvinvointialueet aloittavat toimintansa 1.1.2023, jolloin Punkalaitumen erikoissairaanhoidon siirtyy Pirkanmaan hyvinvointialueen hoidettavaksi. Suunnitelmavuosien menot ovat eläkemenoperusteisia vakuutusmaksuja.

Erikoissairaanhoido	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	0	0	0	0,0	0	0
Ulkoiset menot	-4 130 685	-4 490 000	-4 677 150	4,2	-73 150	-73 150
Toimintakate	-4 130 685	-4 490 000	-4 677 150	4,2	-73 150	-73 150
Sisäiset tulot	0	0	0	0,0	0	0
Sisäiset menot	0	0	0	0,0	0	0
Toimintakate	0	0	0	0,0	0	0
Tulot yhteensä	0	0	0	0,0	0	0
Menot yhteensä	-4 130 685	-4 490 000	-4 677 150	4,2	-73 150	-73 150
Toimintakate	-4 130 685	-4 490 000	-4 677 150	4,2	-73 150	-73 150

Osasto	SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT
Palvelusuunnitelman kuvaus	Sosiaali- ja terveyspalvelut järjestetään yhteistoiminta-alueella, jossa vastuukuntana toimii Sastamalan kaupunki eli Sotesi. Tehtäväalue sisältää perhe- ja sosiaalipalvelut, ikäihmisten kotihoito- ja asumispalvelut, perusterveydenhuollon sekä ympäristöterveydenhuollon.

RISKIEN ARVIOINTI		
Riski	Vaikutus ja toteutumisen todennäköisyys	Suunnitelma ja toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
Uudistuksen vaikutus palveluverkkoon	Lähipalveluiden loppuminen Todennäköisyys mahdollinen	Edunvalvonta
Uudistuksen vaikutus kunnan tarjoamiin palveluihin	Kunnan tukipalveluiden tarve lisääntyy	Edunvalvonta ja varmistetaan kunnan palveluiden toimivuus

Perustelut

Sastamalan kaupunki ja Punkalaitumen kunta muodostavat yhteistoiminta-alueen. Kunnat hyväksyvät omalta osaltaan palvelusopimuksen ja Sastamalan kaupunki päättää talousarviosta. Vuoden 2022 palvelusopimus/-suunnitelma koskee Sastamalan ja Punkalaitumen osalta kaikkia kuntien järjestettäväksi säädettyjen sosiaali- ja terveydenhuollon lakisääteisten ja kuntien yhdessä päättämien muiden palvelujen järjestämistä, pois lukien työllisyyspalvelut ja erikoissairaanhoidon.

Lisäksi osasto sisältää koulukuraattorin menot.

Suunnitelmavuodet 2023 - 2024

Pirkanmaan kuntien sosiaali- ja terveystoimen, pelastustoimen ja sairaanhoitopiirin palvelut siirtyvät hyvinvointialueen vastuulle 1.1.2023 alkaen. Pirkanmaan julkisilla palveluilla on sen jälkeen vain yksi järjestäjä, joka on vastuussa pelastuspalvelujen lisäksi sekä sosiaali- ja terveydenhuollon perustason palveluista että erikoissairaanhoidosta. Myös koulukuraattorin palvelut siirtyvät hyvinvointialueelle.

Ympäristöterveydenhuollon palveluiden järjestämisestä 1.1.2023 alkaen on Pirkanmaalla käynnistetty neuvottelut.

Suunnitelmavuosien määrärahat sisältävät eläkemenoperusteiset vakuutusmaksut sekä ympäristöterveydenhuollon menot.

Sosiaali- ja terveystoimen palvelut	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	51 029	50 000	0	-100,0	0	0
Ulkoiset menot	-7 958 762	-8 093 250	-8 360 600	3,3	-261 600	-261 600
Toimintakate	-7 907 734	-8 043 250	-8 360 600	3,9	-261 600	-261 600
Sisäiset tulot	0	0	0	0,0	0	0
Sisäiset menot	-9 062	-11 750	-1 150	-90,2	0	0
Toimintakate	-9 062	-11 750	-1 150	-90,2	0	0
Tulot yhteensä	51 029	50 000	0	-100,0	0	0
Menot yhteensä	-7 967 824	-8 105 000	-8 361 750	3,2	-261 600	-261 600
Toimintakate	-7 916 796	-8 055 000	-8 361 750	3,8	-261 600	-261 600

KUNNANHALLITUS	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	274 194	254 100	207 000	-18,5	112 000	112 000
Ulkoiset menot	-13 356 332	-13 846 950	-14 475 300	4,5	-1 715 850	-1 716 950
Toimintakate	-13 082 139	-13 592 850	-14 268 300	5,0	-1 603 850	-1 604 950
Sisäiset tulot	424 991	380 800	469 500	23,3	429 500	429 500
Sisäiset menot	-143 153	-128 100	-117 250	-8,5	-103 250	-85 950
Toimintakate	281 838	252 700	352 250	39,4	326 250	343 550
Tulot yhteensä	699 185	634 900	676 500	6,6	541 500	541 500
Menot yhteensä	-13 499 485	-13 975 050	-14 592 550	4,4	-1 819 100	-1 802 900
Toimintakate	-12 800 300	-13 340 150	-13 916 050	4,3	-1 277 600	-1 261 400

HALLINTOTOIMI	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	274 194	254 100	210 000	-17,4	116 000	120 000
Ulkoiset menot	-13 361 491	-13 866 250	-14 487 300	4,5	-1 727 050	-1 732 150
Toimintakate	-13 087 297	-13 612 150	-14 277 300	4,9	-1 611 050	-1 612 150
Sisäiset tulot	424 991	380 800	469 500	23,3	429 500	429 500
Sisäiset menot	-143 153	-128 100	-117 250	-8,5	-103 250	-85 950
Toimintakate	281 838	252 700	352 250	39,4	326 250	343 550
Tulot yhteensä	699 185	634 900	679 500	7,0	545 500	549 500
Menot yhteensä	-13 504 644	-13 994 350	-14 604 550	4,4	-1 830 300	-1 818 100
Toimintakate	-12 805 459	-13 359 450	-13 925 050	4,2	-1 284 800	-1 268 600

Sivistystoimi

Osasto	VARHAISKASVATUS	
Palvelusuunnitelman kuvaus	<p>Varhaiskasvatuksen tarkoituksena on tarjota laadukasta ja yksilöllistä kasvatusta ja opetusta varhaiskasvatuskäisille lapsille perheiden tarpeita vastaavalla tavalla.</p> <p>Varhaiskasvatusmuotoina ovat päiväkotihoido ja perhepäivähoito. Varhaiskasvatus vastaa myös lasten kotihoidon tuesta sekä muille kunnille myytävistä ja muilta kunnilta ostettavista varhaiskasvatuspalveluista.</p>	
Hyvinvointiohjelman mukaiset tavoitteet	Arviointitapa/mittarit/osallistaminen	Tavoitetaso
Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman päivittäminen	Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma päivitetään Henkilökunta, lapset, vanhemmat	Valmis ja päivitetty paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma valtakunnallisen pohjalta
Osallisuuden kehittäminen ja edistäminen	Lasten osallisuuden arviointi paikallisesti, tiimeittäin, henkilökohtainen itsearviointi, Karvin laadun indikaattorien avulla	Lapsen sensitiivinen kohtaaminen Positiivisen pedagogiikan edistäminen
Ympäristökasvatuksen kehittäminen	Lasten kanssa kierrättäminen Hävikkiruuan vähentäminen Vastuullinen toiminta ympäristössä	Metsäretket ja luonnon hyödyntäminen oppimisympäristönä viikoittain
Yleistavoitteet	Arviointitapa/mittarit	Tavoitetaso
Toimiva varhaiskasvatuksen palvelurakenne	Läsnäolopäivien seuranta Suhdeluvun seuranta lapsia/hoitohenkilö	11800 hoitopäivää päiväkotia 6,5 lasta/hoitaja pph 4,2 lasta/hoitaja
Asiakastyytyväisyys	Asiakastyytyväisyyskysely	Asiakastyytyväisyyskysely tavoitteena keskiarvo > 8,5
Osaava hyvinvoiva henkilöstö Toimiva ja turvallinen työympäristö	Täydennyskoulutusvelvoite täyttyy	2,5 pv/henkilö
Kustannustehokas palvelutuotanto	Hoitopäivän hinta	Lasketaan tilinpäätökseen

RISKIEN ARVIOINTI		
Riski	Vaikutus ja toteutumisen todennäköisyys	Suunnitelma ja toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
Pätevän henkilöstön saanti päiväkodin kaikkiin ryhmiin.	Vaikuttaa varhaiskasvatustilain ja asetuksen toteutumiseen, ryhmien pedagogiseen toimintaan ja henkilöstön kokemaan rasitukseen. Mahdollinen todennäköisyys.	Hyvä rekrytointi ja henkilöstön lisäkoulutautuminen.

Perustelut

Päiväkodissa toimii kolme lapsiryhmää: 1 alle 3 v. ryhmä ja 2 yli 3 v. ryhmää. Päiväkotia tarjoaa myös vuorohoitoa iltaisin ja viikonloppuisin, jonka toteuttamiseksi päiväkodilla on lisäresurssina 1 hoitaja. Päiväkodin aukioloaika on tarvittaessa n. klo 5:00 – 22:00 välisenä aikana. Perhepäivähoidon varahoito toteutetaan pääsääntöisesti päiväkotiryhmissä, mikä tarkoittaa myös 1 ryhmäperhepäivähoitajan lisäresurssia päiväkodille. Päiväkodin lisäksi tarvitaan muutama perhepäivähoitaja. Vuonna 2021 perhepäivähoitajia on kolme vakinaista ja kaksi määräaikaista.

Varhaiskasvatuslain mukaan jokaisessa päiväkotiryhmässä tulee olla vuoteen 2030 mennessä kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa ja/tai varhaiskasvatuksen sosionomia. Kunnanhallitus perusti yhden uuden varhaiskasvatuksen opettajan toimen 1.1.2022 alkaen. Uuden opettajan toimen myötä henkilöstön kokonaismäärä päiväkodilla on 11 henkilöä (4 opettajaa, joista yksi on varhaiskasvatuksen erityisopettaja, 6 hoitajaa ja 1 ryhmäperhepäivähoitaja/avustaja, joka siirtyy syksyllä koululle) ja lisäksi yksi määräaikainen ryhmäperhepäivähoitajan lisäresurssi varahoidon lapsia varten. Kahden lastenhoitajan toimen muuttamista opettajien toimiksi tarkastellaan vuoden 2022 aikana uudelleen.

Talousarvion pohjana on päiväkodilla 54 lasta (yli 3-vuotiaita 42, 7,0 lasta/hoitaja ja alle 3-vuotiaita 12 lasta, 4,0 lasta/hoitaja), 4 opettajaa, 6 hoitajaa, 1 ryhmäperhepäivähoitaja ja 1 ryhmäperhepäivähoitaja/avustaja, joka siirtyy syksyllä koululle. Perhepäivähoidossa on 5 hoitajaa 22-24 lasta (4,2 lasta/hoitaja). Syksyllä mahdollisesti yhden hoitajan vähennys, jos lapsimäärä vähenee. Vuoden 2022 talousarvion pohjalla on koko varhaiskasvatuksen henkilöstön määränä kokonaisuudessaan 17 hoidosta ja kasvatuksesta vastaavaa (päiväkodilla 12 ja perhepäivähoitajia 5) ja varhaiskasvatusjohtaja.

Kotihoidontuen saajien määrä on viime vuosien aikana koko ajan vähentynyt. Saajien määrää on kuitenkin vaikea ennustaa. Vuodelle 2022 kotihoidontuen määrää on vähän pudotettu.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaki muuttui 1.8.2021 alkaen. Kuntaliiton arvion mukaan kuntien maksutuottojen arvioidaan alenevan muutoksen myötä tulevien vuosien aikana 26 % aiempiin maksutuottoihin verrattuna. Varhaiskasvatuksessa käytettävä palvelukokonaisuus vaihdetaan, mikä lisää ICT-palveluiden kustannuksia käyttöön otosta aiheutuvien kustannusten myötä. Uuden ohjelman myötä kuitenkin sisäisten ICT-järjestelmien ylläpitokulut pienenevät vähän tulevina vuosina aiempiin vuosiin verrattuna.

Punkalaidun on liittynyt Hinku-verkostoon. Myös varhaiskasvatuksessa nostetaan ympäristökasvatuksen ja siihen liittyvää teemaa keskiöön ja kehittämisen kohteeksi. Keskiössä lapsen luontosuhteen vahvistaminen, vastuullinen toimiminen ympäristössä ja ympäristön puolesta. Myös lasten osallisuuden kehittäminen ja positiivisen pedagogiikan edistäminen nostettu isommiksi tavoitteiksi varhaiskasvatukselle.

Suunnitelmavuodet 2023 - 2024

Varhaiskasvatuslain mukaan jokaisessa päiväkotiryhmässä tulee olla vuoteen 2030 mennessä kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa ja/tai varhaiskasvatuksen sosionomia. Tuleviin muutoksiin varaudutaan muuttamalla varhaiskasvatuksen toimia opettajan tai sosionomin toimiksi sopivissa kohdissa. Tämä tulee lisäämään jonkin verran vakinaisesta henkilöstöstä aiheutuvia henkilöstökuluja ja palkkamenoja.

Varhaiskasvatus	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	85 090	87 100	63 050	-27,6	51 550	51 550
Ulkoiset menot	-862 191	-943 950	-961 900	1,9	-948 100	-880 500
Toimintakate	-777 101	-856 850	-898 850	4,9	-896 550	-828 950
Sisäiset tulot				0,0		
Sisäiset menot	-203 939	-203 050	-233 500	15,0	-216 950	-217 750
Toimintakate	-203 939	-203 050	-233 500	15,0	-216 950	-217 750
Tulot yhteensä	85 090	87 100	63 050	-27,6	51 550	51 550
Menot yhteensä	-1 066 130	-1 147 000	-1 195 400	4,2	-1 165 050	-1 098 250
Toimintakate	-981 040	-1 059 900	-1 132 350	6,8	-1 113 500	-1 046 700

Tunnusluvut	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Päiväkoti hoitopäiviä lapsia/hoitohenkilö	7839 KA 6,7	9000 6,5	9000 6,5	9000 6,5	9000 6,5
Perhepäivähoito hoitopäiviä lapsia/hoitohenkilö	3194 KA 3,9	2800 4,2	2800 4,2	2200 4,2	2200 4,2
Varahoitoyksikkö 31.7.2020 asti hoitopäiviä lapsia/hoitohenkilö	läsnäolopäivät siirretty päivä- kodille				
Lasten kotihoidontuki	KA 17,8	26	25	24	24

Osasto	PERUSOPETUS	
Palvelusuunnitelman kuvaus	Punkalaitumen kunta järjestää esi- ja perusopetusta kaikille oppivelvollisille kunkin yksilöllisten edellytysten mukaisesti. Valmistavaa opetusta järjestetään resurssien ja tarpeen mukaan.	
Hyvinvointiohjelman mukaiset tavoitteet	Arviointitapa/mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso
1.Oppilaiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parantaminen.	Asiakastytyväisyys kyselyistä, hyvinvointiprofiilista ja THL:n kyselyistä saatu palaute	Esim. koronan aiheuttaman hyvinvointivajeen korjaaminen.
2.Koulukiusaaminen ja sovitte- lutaidot.	Asiakastytyväisyys kyselyistä, hyvinvointiprofiilista ja THL:n kyselyistä saatu palaute.	Koulukiusaaminen ei ole ollut kunnassa iso ongelma, mutta vähänkin on liikaa. Ennaltaehkäistään, havaitaan ja puututaan.
3. Oppilaiden työergonomia Keskuskoulu	Yksi luokka kalustetaan vuosittain.	Kaikki luokat on kalustettu seuraavan 5 vuoden aikana.
Yleistavoitteet	Arviointitapa/mittarit	Tavoitetaso
1. Oppilaiden oppisvajeen korjaaminen.	Henkilökunnalta ja asiakkailta saatu palaute.	Oppimisvajetta on saatu korjattua.
3.Laadukkaat koulupalvelut	Asiakastytyväisyys ja kouluviihtyvyysskyselyt	Kouluarvosana > 8,25
4.Erityisopetuksen ja kolmiportaisen tuen kehittäminen.	Henkilökunnalta ja asiakkailta saatu palaute.	Koko henkilökunta sisäistänyt kolmiportaisen tuen. Kolmiportaiseen tukeen liittyvät asiakirjapohjat on päivitetty.
5. Kansainvälisyyden lisääminen/ palauttaminen koronaepidemiaa edeltävälle tasolle.	Osallistutaan Erasmus+-projektiin ja siitä saatu palaute.	Osallistutaan Erasmus+-projektiin mikäli koronaepidemia laantuu ja osallistuminen on mahdollista.

RISKIEN ARVIOINTI		
Riski	Vaikutus ja toteutumisen todennäköisyys	Suunnitelma ja toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
Oppilaille jää hyvinvointi- ja oppisvajetta.	Hyvinvointi- ja oppimisvaje voi vaikuttaa lasten ja nuorten elämässä vielä vuosia. Todennäköinen	Oppilaiden oppimista ja hyvinvointia tuetaan entistä enemmän koulussa.

Perustelut

Koronaepidemia on vaikuttanut jo tässä vaiheessa kolmen lukuvuoden aikana oppilaiden hyvinvointiin ja oppimiseen. Esim. nykyiset 9-luokkalaiset ovat joutuneet koko yläkoulun ajan käymään koulua ”poikkeusoloissa”. Vaikka Punkalaidun on ainakin toistaiseksi säästynyt pitkiltä etäopetusjaksoilta niin epidemian seuraukset näkyvät oppilaiden oppimistuloksissa pitkään. Koulusta poisolot ovat myös lisääntyneet epidemian takia. Pienessäkin flunssassa ei ole saanut tulla kouluun. Jotkut oppilaat ovat myös joutuneet karanteenien takia olemaan opetuksesta pois pitkiä aikoja. Monien nuorten harrastukset ovat olleet tauolla useita kuukausia. Kaikki nämä vaikuttavat pitkään nuorten hyvinvointiin ja oppimistuloksiin. Koulu pyrkii paikkaamaan oppimisvajetta mm. hankerahoilla, jotka mahdollistavat sen, että pystytään vastaamaan esim. lisääntyneeseen tukiopetuksen tarpeeseen.

Koulukiusaaminen on puhuttanut viime aikoina valtakunnallisesti. Punkalaitumella kiusaaminen ei ole ollut laajamittainen ongelma. Yksittäisiä tapauksia tulee kuitenkin joka vuosi ilmi, ikävä kyllä. Yksilötasolla kiusaaminen on aina vakava ongelma. Kiusaamista on ennaltaehkäistävä, opittava havainnoimaan ja siihen on kyettävä puuttumaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tärkeä taito nuorille on se, että asioita sovitaan, annetaan anteeksi ja pyydetään anteeksi. Toisen ihmisen tunteita on myös opittava tulkitsemaan ja, että omat tunteet saa näyttää.

Epidemian takia kansainvälisyys on jäänyt liian vaatimattomalle tasolle. Mikäli epidemiatilanne sallii, niin jatketaan Erasmus+-projektissa, johon on myönnetty valtion rahoitus.

Keskuskoulun ATK-kalustoa on uusittava. Kalusto on lähes 20 vuotta vanhaa ja uudet päivitykset eivät enää onnistu näihin laitteisiin. Laitteet on tarkoitus korvata CromeBook-koneilla. Laitteiden kustannusarvio noin 6.000 euroa. Keskuskoulun luokkien oppilaspöytiä ja tuoleja uusitaan luokka kerrallaan tulevina vuosina. Yhden luokan kalusteiden uusiminen maksaa noin 6.000 euroa.

Suunnitelmavuodet 2023 - 2024

Oppilaiden lukumäärä pienenee lähivuosina ensin alakouluissa ja sitten yläkoulussa. Tämä asettaa merkittävän haasteen sille, että opetushenkilöstön opetusvelvollisuudet saadaan täytettyä.

Perusopetus	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	306 593	288 950	311 950	8,0	240 250	240 250
Ulkoiset menot	-2 633 950	-2 811 700	-2 946 400	4,8	-2 891 250	-2 870 150
Toimintakate	-2 327 357	-2 522 750	-2 634 450	4,4	-2 651 000	-2 629 900
Sisäiset tulot	103 715	90 800	46 500	-48,8	46 100	46 100
Sisäiset menot	-783 820	-910 650	-944 700	3,7	-894 350	-894 700
Toimintakate	-680 105	-819 850	-898 200	9,6	-848 250	-848 600
Tulot yhteensä	410 308	379 750	358 450	-5,6	286 350	286 350
Menot yhteensä	-3 417 770	-3 722 350	-3 891 100	4,5	-3 785 600	-3 764 850
Toimintakate	-3 007 462	-3 342 600	-3 532 650	5,7	-3 499 250	-3 478 500

Oppilasennuste	2019	2020	2021	2022	2023
Keskuskoulu	138	126	120	122	114
Pohjoisseudun koulu	61	65	58	57	48
Yhteiskoulu	103	102	98	94	93
Valmistava opetus	14	8	0	0	0

Osasto	LUKIO-OPETUS	
Palvelusuunnitelman kuvaus	Punkalaitumen lukio on paikkakunnan ainoa toisen asteen oppilaitos. Punkalaitumen lukio pyrkii tarjoamaan opiskelupaikan ja laadukkaan opetuksen mahdollisimman monelle paikkakuntalaiselle ja lähikunnasta tulevalle nuorelle.	
Hyvinvointiohjelman mukaiset tavoitteet	Arviointitapa/mittarit/osallistaminen	Tavoitetaso
1. Opiskelijoiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parantaminen	Asiakastyytyväisyys kyselyistä, hyvinvointiprofiilista ja THL:n kyselyistä saatu palaute	Esim. koronan aiheuttaman hyvinvointivajeen korjaaminen.
Yleistavoitteet		
1. Uuden opetussuunnitelman toteuttaminen opetustyössä ja sen asettamat uudet vaatimukset hallinto-ohjelmissa.	Käyttäjiltä saatu palaute.	Viimeistään keväällä 22 kaikki mahdolliset epäselvyydet/kohdat on kunnossa.
2. Oppilaat saavat jatko-opintokelpoisuuden.	Seurataan lähtötaso huomioon ottaen lukion oppilaiden menestystä YO-kirjoituksissa. Seurataan lukion päättävien opiskelijoiden sijoittumista jatko-opiskelupaikkoihin.	Mahdollisimman moni lukion päättävä jatkaa opintojaan yliopistossa, korkeakoulussa tai ammattikorkeakoulussa
3. Oppivelvollisuusiän nousuminen 18 ikävuoteen.	Palaute ja kokemukset	Lukuvuoden aikana saadaan toimiva jatko-ohjaus järjestelmä 2. asteen opintonsa keskeyttäneille.
4. Oppilaiden oppisvajeen korjaaminen.	Henkilökunnalta ja asiakkailta saatu palaute.	Oppimisvajetta on saatu korjattua.
5. Oppilasmäärän kasvattaminen	Oppilasmäärä	Lukion tunnettuus ja houkuttavuus lisääntyy.

RISKIEN ARVIOINTI		
Riski	Vaikutus ja toteutumisen todennäköisyys	Suunnitelma ja toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
Oppiskelijoille jää hyvinvointi- ja oppisvajetta.	Hyvinvointi- ja oppimisvaje voi vaikuttaa nykyisten ja entisten lukiolaisten elämässä vielä vuosia. Todennäköinen	Opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia tuetaan entistä enemmän koulussa.
Oppivelvollisuus pitenee ja toisen asteen koulutus muuttuu maksuttomaksi.	Lukio-opetuksen yksikköhinta opiskelijaa kohti nousee jonkin verran. Opinto-ohjauksen tarve kasvaa Todennäköinen	Valtio on luvannut korvata kunnille hintojen nousua.

Perustelut

Punkalaitumen lukion suurimmat haasteet ovat oppilasmäärässä ja sitä kautta taloudessa. Lukioon tulevat ikäluokat vaihtelevat vuosittain ja se aiheuttaa omat haasteet opetuksen taloudelliseen järjestämiseen. Valtionosuusjärjestelmä on onneksi, ainakin toistaiseksi ollut sellainen, että se mahdollistaa myös pienten lukioiden olemassaolon.

Talousarviovuonna perustetaan laaja-alainen työryhmä brändäämään lukiota. Yhtenä mahdollisuutena on esim. kansainvälisyyden lisääminen. Lisäksi lukio-opintojen mielekkyyttä, innostavuutta ja yhteisöllisyyttä pyritään parantamaan seuraavan lukuvuoden (2022-23) aikana. Toimintaan varataan määrärahaa 8.000 euroa.

Koronaepidemia on vaikuttanut jo tässä vaiheessa kolmen lukuvuoden aikana oppilaiden hyvinvointiin ja oppimiseen. Esim. nykyiset abiturientit ovat joutuneet koko lukion ajan käymään koulua ”poikkeusoloissa”. Monia opiskelijoille tärkeitä tapahtumia on jouduttu perumaan tai järjestämään hyvin rajatusti. Vaikka Punkalaidun on ainakin toistaiseksi säästynyt pitkiltä etäopetusjaksoilta, niin epidemian seuraukset näkyvät opiskelijoiden oppimistuloksissa pitkään.

Koulusta poissaolot ovat myös lisääntyneet epidemian takia. Pienessäkin flunssassa ei ole saanut tulla kouluun. Jotkut oppilaat ovat myös joutuneet karanteenien takia olemaan opetuksesta pois pitkiä aikoja. Monien nuorten harrastukset ovat olleet tauolla useita kuukausia. Kaikki nämä vaikuttavat pitkään nuorten hyvinvointiin ja oppimistuloksiin. Koulu pyrkii paikkaamaan oppisvajetta mm. hankerahoilla, jotka mahdollistavat sen, että pystytään vastaamaan esim. lisääntyneeseen tukiovetuksen tarpeeseen.

Oppivelvollisuusikä kasvaa 2005 syntyneillä ja sitä nuoremmilla 18 ikävuoteen. Samalla toisen asteen koulutus muuttuu maksuttomaksi. Tämä muutos kasvattaa lukio-opetuksen hintaa lähinnä tarvikkeiden, kirjojen jne. muodossa. Lisäksi opetuksen järjestäjä joutuu maksamaan opiskelijoiden yo-tutkintomaksut. Valtio on luvannut korvata kunnille opetukseen tulevan hinnan nousun. Lisäksi oppilaanohjauksen tarve lisääntyy nivelvaiheessa peruskoulu-II-aste. Tämä ei ole Punkalaitumella iso haaste, koska lähes aina peruskoulun päättävä nuori on saanut opiskelupaikan II-asteella. Opiskelijan II-asteen oppilaitos on velvollinen jatko-ohjaamaan nuorta, mikäli opinnot ovat vaarassa keskeytyä. Mikäli jatko-ohjaus ei onnistu, niin ohjausvelvoite siirtyy nuoren kotikunnalle. Tähän on löydettävä toimiva ja nopea ohjaustapa.

Uusi lukion opetussuunnitelma LOPS2021 otettiin käyttöön syksyllä 2021 lukio-opintonsa aloittaneiden kohdalla. Nyt lukiossa opiskellaan kaksi seuraavaa lukuvuotta kahden eri opetussuunnitelman mukaan. Tämä aiheuttaa omat ongelmansa opetuksen käytännön järjestelyihin. Esim. vanhat kurssit ja opintoviikot ovat muuttuneet opintopisteisiin ja opintojaksoihin.

Laskelma lukion rahoituksesta

TA-vuosi	vahvistettu oppilaskoht. valtionosuus	oppilaita keskimäärin	valtionosuus yhteensä	lukion talous-arvio/tilinpäätös	omarahoitusosuus	oppilaskoht. hinta
2017	9.470	53,8	504.519	562.851 tp	58.332	10.462
2018	9.395	48,3	449.388	514.656 tp	65.268	10.655
2019	12.300	39	479.700	524.000 tp	44.300	13.400
2020	12.300	39	479.700	502.000 tp	22.300	12.900
2021	12.000 arvio	43	516.000 arvio	600.000 arvio	84.000 arvio	13.900 arvio

Punkalaitumen kunnan oppilaskohtainen valtionosuus vuodelle 2021 on arvioitu olevan noin 12.000 euroa. Valtionosuus yhteensä on ollut vuosina 2017-2020 450.000-500.000 euroa. Kunnan omarahoitusosuus suoraan omaan lukioon on ollut 20.000 - 60.000 euroa vuosina 2017-2020.

Lukiokoulutuksen rahoitus on pääpiirteissään seuraava: Vuonna 2020 maksettiin kunnan väkimäärään perustuvaa kunnan omarahoitusta valtiolle noin 80 euroa asukasta kohti eli yhteensä noin 220.000 euroa. Toisaalta saimme valtionosuuksia lukiokoulutukseen 480.000 euroa. Eli vaikka meillä ei olisi ollut lukiota niin olisimme maksaneet valtiolle 220.000 euroa. Valtion rahoituksen perusteella lukio on paikkakunnallemme taloudellisesti jopa kannattava niin kauan kuin kunta rahoittaa omaa lukiotaan suoraan vähemmän kuin erotuksen 480.000 e - 220.000 e = 260.000 e. Vuonna 2020 tilinpäätöstietojen mukaan kunnan suoraan rahoittama osuus oli 22.000 e.

Suunnitelmavuodet 2023 - 2024

Suunnitelmavuosien aikana koko lukio opiskelee samaa uutta vuoden 2021 opetussuunnitelmaa ja kaikki opiskelijat ovat pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä.

Lukio-opetus	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	4 788	8 500	6 000	-29,4	6 000	6 000
Ulkoiset menot	-396 628	-458 100	-447 850	-2,2	-446 750	-423 150
Toimintakate	-391 840	-449 600	-441 850	-1,7	-440 750	-417 150
Sisäiset tulot	0	0	0	0,0	0	0
Sisäiset menot	-105 535	-149 250	-175 300	17,5	-161 950	-161 400
Toimintakate	-105 535	-149 250	-175 300	17,5	-161 950	-161 400
Tulot yhteensä	4 788	8 500	6 000	-29,4	6 000	6 000
Menot yhteensä	-502 163	-607 350	-623 150	2,6	-608 700	-584 550
Toimintakate	-497 375	-598 850	-617 150	3,1	-602 700	-578 550

Oppilasennuste	2020	2021	2022	2023
Lukio	39	46	44	44

KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	396 471	384 550	0	0	0	0
Ulkoiset menot	-3 892 769	-4 213 750	0	0	0	0
Toimintakate	-3 496 298	-3 829 200	0	0	0	0
Sisäiset tulot	103 715	90 800	0	0	0	0
Sisäiset menot	-1 093 293	-1 262 950	0	0	0	0
Toimintakate	-989 579	-1 172 150	0	0	0	0
Tulot yhteensä	500 186	475 350	0	0	0	0
Menot yhteensä	-4 986 063	-5 476 700	0	0	0	0
Toimintakate	-4 485 877	-5 001 350	0	0	0	0

Osasto	KIRJASTO- JA KULTTUURITOIMI	
Palvelusuunnitelman kuvaus	<p>Kirjastolain mukaan yleisen kirjaston tehtävä on tarjota pääsy tietoon ja kulttuurisisältöihin, antaa tukea monipuoliseen tiedon käyttöön, tarjota tiloja työskentelyyn ja kansalaistoimintaan. Lisäksi kirjaston tehtävä on edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua sekä lukemista ja kirjallisuutta.</p> <p>Kulttuuritoimen tehtävänä on virkistää ja elävöittää kuntalaisten arkea ja juhlaa kulttuurin keinoin sekä nostaa esille punkalaitumelaista kulttuuriperintöä, toiminnallista aktiivisuutta ja monipuolista kulttuurista osaamista.</p> <p>Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä ja hyvinvointia. Taiteen perusopetus on tavoitteellista tasolta toiselle etenevää ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää opetusta.</p>	
Hyvinvointiohjelman mukaiset tavoitteet	Arviointitapa/mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso
Kirjahankintojen määrä on OKM:n laatusuosituksen mukainen	Hankintatilasto. Kirjahankinnat / asukas	400 / 1000 as.
Kunnassa järjestetään harrastusta tukevaa opetusta taiteen eri aloilla	Sataopiston toteutuneiden kurssien ja osallistuneiden määrä	Vuoden 2019 taso
Kunnassa järjestetään mahdollisuus saada taiteen perusopetusta	Loimaan ja Huittisten musiikkiopistoissa opiskelevien määrä	20 oppilasta
Yhteisöllisyyden edistäminen, kuntalaisten kuuleminen	Toiminta- ja palvelusuunnitteluun osallistettu K/E	Monialaiset asiakasraadit, osallistaminen toiminta- ja palvelusuunnitteluun, yhdistykset palveluiden tuottajina
Kulttuurilähete, Kuppi - Hanke	Toteutuneiden ryhmien määrä ja tunnit, Pirkanmaan kulttuurihyvinvoinnin palveluohjauksen toimintamallin juurruttaminen	Kulttuuripalveluihin hakeutuu yhä useampi
Hyvinvointia edistävän kannustinjärjestelmän luominen	Kannustinjärjestelmä käytössä kyllä/ei järjestelmästä saatu palaute	Kuntalaiset kiinnittävät itse aikaisempaa enemmän huomiota omaan terveyden edistämiseensä
Lisätään lasten ja nuorten osallisuutta taide- ja kulttuuritoimijoina	Tarjottujen tapahtumien määrä, kohdennettu markkinointi	Painotetaan kulttuuritoimijuutta tapahtumissa ja koulu yhteistyössä
Kulttuuripalveluita on ikäihmisten saavutettavissa	Kirjaston kotipalvelussa on asiakkaita	Kirjaston kotipalvelua tarjotaan resurssien mukaan. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa, mm. SPR Kulmakamari.

Perustelut

Kirjasto palvelee kaikkia kuntalaisia. Kirjaston aineistoa uudistetaan kuntalaisten toiveita vastaviksi. Kirjaston palveluita monipuolistetaan kuntalaisia paremmin palveleviksi. Säännöllisesti järjestettävillä tapahtumilla ja tempauksilla tuodaan kirjasto yhä useamman kuntalaisen elämään. Lukemisen edistämistyötä jatketaan *Löytyykö lukutoukka* -hankkeen innoittamana, hankkeelle haetaan jatkorahoitusta.

Hyvinvointiohjaajan toimen avulla kehitetään kulttuuripalveluita ja organisoidaan järjestöyhteistyötä. Toiminta on tavoitteellista ja tavoitettavaa, työskentelyssä huomioidaan Pirkanmaan kulttuurihyvinvointisuunnitelma ja kunnassa laaditun hyvinvointiohjelma. Huomioidaan paikalliset järjestöt palveluiden tuottajina. Toiminnot järjestetään yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Kolmannen sektorin toimijoille jaettavaan avustukseen kuntalaisten kulttuurihyvinvoinnin lisäämiseksi varataan määräraha. Kansalaisopistotoiminta ja musiikkiopisto paikat säilytetään mahdollisuuksien mukaan nykyisellä tasolla.

Suunnitelmavuodet 2023 - 2024

Tarkoituksena on turvata toiminnan jatkuminen koronaviruspandemiaa edeltävällä vuoden 2019 tasolla. Hyvinvointiohjelman päivittäminen ja jalkauttaminen. Tiiviin ja toimivan yhdistysyhteistyön jatkaminen yhdistystoimijoiden kanssa.

Kirjasto- ja kulttuuritoimi	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	1 463	10 700	1 300	-87,9	1 100	1 100
Ulkoiset menot	-154 665	-219 750	-210 150	-4,4	-208 450	-208 950
Toimintakate	-153 202	-209 050	-208 850	-0,1	-207 350	-207 850
Sisäiset tulot	9 908	11 800	0	-100,0	0	0
Sisäiset menot	-98 093	-96 700	-79 150	-18,1	-76 950	-77 250
Toimintakate	-88 185	-84 900	-79 150	-6,8	-76 950	-77 250
Tulot yhteensä	11 371	22 500	1 300	-94,2	1 100	1 100
Menot yhteensä	-252 758	-316 450	-289 300	-8,6	-285 400	-286 200
Toimintakate	-241 387	-293 950	-288 000	-2,0	-284 300	-285 100

Tunnusluvut	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Kirjaston fyysiset käynnit / asukas	6,5	10	10	10	10
Kulttuuritapahtumien määrä	15	20	25	25	25
Opistojen toteutuneiden kurssien ja kursseille osallistuneiden määrä	59/655	40/550	40/550	40/550	40/550
Musiikkiopistoissa opiskelevien määrä	20	20	20	20	20

Osasto	LIIKUNTATOIMI	
Palvelusuunnitelman kuvaus	<p>Liikuntatoimi luo liikuntalain 5 § mukaisia edellytyksiä kunnan asukkaiden liikkumiselle:</p> <ul style="list-style-type: none"> -järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintaa eri kohderyhmät huomioiden -tukemalla kolmannen sektorin toimintaa -rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja <p>Kunnan tulee kuulla asukkaitaan liikuntaa koskeissa keskeisissä päätöksissä osana kuntalain (365/1995) 27 §:ssä säädettyä kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Kunnan tulee arvioida asukkaitensa liikunta-aktiivisuutta osana terveydenhuoltolain (1326/2010) 12 §:ssä tarkoitettua terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.</p>	
Hyvinvointiohjelman mukaiset tavoitteet	Arviointitapa/mittarit/osallistaminen	Tavoitetaso
Yhteisöllisyyden edistäminen, kuntalaisten kuuleminen huomioidaan liikuntatoimessa	toiminta- ja palvelusuunnitteluun osallistettu K/E	Monialaiset asiakasraadit, kuntalaisten osallistaminen palvelusuunnitteluun
Kuntalaiset kiinnittävät itse aikaisempaa enemmän huomiota omaan terveyden edistämiseensä	kannustinjärjestelmä käytössä kyllä/ei järjestelmästä saatu palaute	Hyvinvointia edistävä kannustinjärjestelmä on käytössä
Liikuntapaikkojen käytön lisääminen	esteettömien liikuntapaikkojen määrä, liikuntahallimaksut	Maksuttomat, hyväkuntoiset ja esteettömät liikuntapaikat kuntalaisten käytettävissä
Yleistavoitteet		
Liikunta/terveellinen elämäntapa osaksi arkea, laadukkaat monipuoliset liikuntaolosuhteet, palvelut helposti käytettävissä kustannukset eivät esteenä palveluiden käytölle	Asiakaspalautekyselyt, liikuntapalveluiden käyttö vähentää terveyspalveluiden kustannuksia, kävijätilastoiden kirjaaminen TEA viisari	Nykyinen taso säilytetään, järjestetään hyvinvointineuvontaa, liikuntapaikat aktiivisessa käytössä, ylläpidetään matalankynnyksen liikuntaryhmiä, liikuntapaikat ja tilat tarjotaan käyttöön maksutta
Liikuntapalveluiden viestintä ja markkinointi on näkyvää	kuntalaispalaute, osallistujien määrä, kuntalaisten koettu hyvinvointi	Liikuntapalveluiden markkinointi tavoittaa kaikenikäiset kuntalaiset, olemassa olevat markkinointi- ja viestintäkanavat käytössä

Perustelut

Liikuntatoimintaa ja kuntalaisia aktivoivia tempauksia pyritään järjestämään edellisvuosien tapaan. Matalankynnyksen liikuntaa järjestetään aktiivisesti. *Terveyttä työkäisille* -hanke käynnistettiin vuonna 2021, hankkeen aikana aloitettuja ja kehitettyjä työikäisten liikuntatottumuksiin painottavia toimenpiteitä jatketaan edelleen ja hankkeelle haetaan jatkorahoitusta vuodelle 2022.

Toiminnot järjestetään yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Kolmannen sektorin toimijoille jaettaviin avustuksiin kuntalaisten liikunta-aktiivisuuden lisäämiseksi varataan määräraha. Liikuntapaikkojen, tilojen ja välineistön käyttö on maksutonta. Terveyttä ja toimintakykyä edistävien liikuntaryhmien toimintaa jatketaan huomioiden kuntalaispalautteet ja kaikenikäiset kuntalaiset sekä erilaiset sidosryhmät.

Suunnitelmavuodet 2023 - 2024

Tarkoituksena on turvata toiminnan jatkuminen koronaviruspandemiaa edeltävällä vuoden 2019 tasolla.

Liikuntatoimi	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	19 028	2 500	5 000	100,0	0	0
Ulkoiset menot	-86 386	-66 800	-62 200	-6,9	-45 300	-45 300
Toimintakate	-67 358	-64 300	-57 200	-11,0	-45 300	-45 300
Sisäiset tulot	79	0	0	0,0	0	0
Sisäiset menot	-200 223	-228 100	-219 700	-3,7	-205 250	-204 800
Toimintakate	-200 143	-228 100	-219 700	-3,7	-205 250	-204 800
Tulot yhteensä	19 107	2 500	5 000	100,0	0	0
Menot yhteensä	-286 609	-294 900	-281 900	-4,4	-250 550	-250 100
Toimintakate	-267 502	-292 400	-276 900	-5,3	-250 550	-250 100

Tunnusluvut	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Liikuntahalli: harrastekäyttö- vuoroja/viikko	32	34	34	34	34
TEAviisari pisteet	59	65	70	70	70

Osasto	NUORISOTOIMI	
Palvelusuunnitelman kuvaus	Nuorisotoimen tehtävänä on nuorisolain 2 § mukaan - edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia - tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista, tuottaa tieto- ja neuvontapalveluita - tukea nuorten harrastamista - edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.	
Hyvinvointiohjelman mukaiset tavoitteet	Arviointitapa/mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso
Yhteisöllisyyden edistäminen, kuntalaisten kuuleminen	Toiminta- ja palvelusuunniteluun osallistettu K/E	Aktiivinen nuorisovaltuusto, Nuorten ääni kuuluu palvelusuunnittelussa
Alkoholin saatavuuden säätely	Kunta mukana Pakkatoiminnassa; kyllä/Ei	Pakkatoimintamalli käytössä
Nuoruus elämänvaiheena sujuu	Kouluterveyskyselyiden ja hyvinvointiprofiilin tulokset, henkilöstön koulutukset	Ennaltaehkäisevä työote, nuorisotyön rooli päihdekasvatustyössä vakiintuu, otetaan monialaisena yhteistyönä käyttöön kimpassa-toimintamalli.
Yleistavoitteet		
Lasten ja nuorten äänellä on mahdollisuus vaikuttaa ja heidät otetaan vakavasti kunnan eri hallintokunnissa, kuuleminen	Aloitteiden määrä Nuorisovaltuuston kokouksien määrä, osallistuminen Lausuntopyyntöjen määrä nuorisovaltuustolta	Nuorten ääni kuuluu vapaa-aikatoimen palveluissa, esim. tapahtumat, matkat, toiminnot Nuorisovaltuusto toimii aktiivisesti
Tarjotaan palvelut, joilla voidaan vaikuttaa nuorten hyvinvointiin ja sosiaaliseen vahvistumiseen	Toimintoihin osallistuminen, tavoitettujen nuorten määrä, Kouluterveyskyselyn tulokset	Etsivänuorisotyö, tieto- ja neuvontapalvelut nuorten saatavilla. Nuorisotyön verkostotoiminta, kouluyhteistyötä ja harrastustoiminta aktiivista, jotta ennalta ehkäisevä työote mahdollistuu
Sosiaalinen vahvistaminen osana nuorisopalveluja	Palveluiden saanti, tavoitettavuus, nuorisokysely	Kaikilla lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus osallistua mielekkääseen harrastustoimintaan, tarvittaessa tehdään kohdennettua ja ilmiöpohjaista työtä
Harrastustoimintatakuu	Harraste/toimintakysely	
Nuorisopalveluiden viestintä ja markkinointi on näkyvää	Palaute, osallistujien määrä, koettu hyvinvointi, kouluterveyskysely	Nuorisopalveluiden markkinointi tavoittaa kaikenikäiset kuntalaiset, olemassa olevat markkinointi- ja viestintäkanavat käytössä

Perustelut

Nuoriso-ohjaajan toimen kautta kehitetään lasten ja nuorten osallistumisen kulttuuria nuorisotoimintaan huomioiden käyttäjäryhmien tekemät ehdotukset. Kehitetään nuorten tieto- ja neuvontapalveluita ja parannetaan näkyvyyttä ja nuorten palveluiden saavutettavuutta. Kunnan oman etsivän nuorisotyön avulla pyritään tavoittamaan palveluiden ulkopuoliset nuoret. Pyydetään nuorisovaltuustolta aktiivisesti kannanottoja nuoria koskeviin päätöksiin.

Varataan avustusraha nuorille suunnatun toiminnan järjestämiseen kolmannen sektorin toimijoille. Jatketaan yhteistyösopimuksen mukaista tiivistä yhteistyötä Punkalaitumen 4H-yhdistyksen kanssa.

Paikallisen Lanupe-verkoston avulla kehitetään ja koordinoidaan tapahtumia ja harrastustoimintoja välttäen päällekkäisyys huomioiden yhteistyön mahdollisuudet. Järjestetään toimintaa niin, että kaikilla lapsilla ja nuorilla olisi mahdollisuus osallistua mielekkääseen harrastustoimintaan viikoittain. Haetaan hankerahoitusta kesä- ja harrastustoiminnan järjestämiseen, etsivän nuorisotyön toteuttamiseen ja nuorille suunnattuun työpajatoimintaan.

Suunnitelmavuodet 2023 - 2024

Tarkoituksena on turvata toiminnan jatkuminen, koronaviruspandemiaa edeltävällä vuoden 2019 tasolla.

Nuorisotoimi	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	26 493	22 000	17 800	-19,1	0	0
Ulkoiset menot	-71 838	-101 050	-103 600	2,5	-94 700	-94 700
Toimintakate	-45 344	-79 050	-85 800	8,5	-94 700	-94 700
Sisäiset tulot	0	0	0	0,0	0	0
Sisäiset menot	-6 019	-4 000	-2 750	-31,3	-2 400	-2 400
Toimintakate	-6 019	-4 000	-2 750	-31,3	-2 400	-2 400
Tulot yhteensä	26 493	22 000	17 800	-19,1	0	0
Menot yhteensä	-77 856	-105 050	-106 350	1,2	-97 100	-97 100
Toimintakate	-51 363	-83 050	-88 550	6,6	-97 100	-97 100

Tunnusluvut	TP 2020	TA 2020	TA 2022	TS 2023	TS 2024
nuorisotila: asiakkaita/aukioloilta	13	20	20	20	20
viikoittaiseen harrastotoimintaan osallistuu peruskouluikäisestä lapsista/nuorista	92 %	80 %	85 %	85 %	85 %
Nuorisovaltuusto:					
kokouksien määrä/vuosi	10	7	7	7	7
lausuntopyyntöjen määrä/vuosi	4	6	6	6	6

Osasto	TYÖLLISTÄMINEN	
Palvelusuunnitelman kuvaus	Toteutetaan kunnan lakisääteiset työllisyysneuvontaan liittyvät velvollisuudet. Nuorille työttömille työnhakijoille järjestetään kohdennettua toimintaa. Varataan nuorten kesätyöllistämiseen ja yrityksille suunnattuihin kesätyöllistämistukiin määräraha. Tarjotaan asiakaslähtöistä palveluneuvontaa Asiointipisteellä.	
Hyvinvointiohjelman mukaiset tavoitteet	Arviointitapa/ mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso
Kuntalaiset kiinnittävät itse aikaisempaa enemmän huomiota omaan terveyden edistämiseensä	kannustinjärjestelmä käytössä kyllä/ei järjestelmästä saatu palaute	Hyvinvointia edistävän kannustinjärjestelmän luominen
Yleistavoitteet		
Asiakkaat ohjautuvat oikeiden palveluiden piiriin Asiointipiste auttaa sähköisessä asiointissa ja palvellee kuntalaisia löytämään oikeat palvelut	Työttömyys %, Aktivointiaste Asiakaspalaute henkilöstön koulutukset Asiointipisteen kävijämäärä, asiakaspalaute	oikea-aikaiset, vaikuttavat ja asiakaslähtöiset palvelut Palvelut helposti kuntalaisten saatavilla

Perustelut

Varataan määrärahat kunnan lakisääteisten työllisyysneuvontaan liittyvien palveluiden järjestämiseen. Koronaviruspandemian vuoksi työttömien määrä Punkalaitumella kaksinkertaistui, mikä nosti kuluja merkittävästi. Työllisyysneuvontaan osalta tehdään monialaista yhteistyötä.

Punkalaitumen kunta osallistuu Pirkanmaan työllisyysneuvontaan. Työllisyyskokeilu lisää kustannuksia työllisyysneuvontaan osalta, mutta kokonaissäästöjä kunnalle saadaan tehostamalla työllisyysneuvontaa. Kokeilun tavoitteena on nykyistä tehokkaammin edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista sekä tuoda uusia ratkaisuja osaavan työvoiman saatavuuteen.

Koronapandemian vuoksi työttömien määrä nousi merkittävästi. Oikea-aikaisilla kohdennetuilla palveluilla ja työllisyysneuvontaan osallistumisen avulla pyritään vaikuttamaan tilanteeseen positiivisesti.

Tuotetaan asiakaslähtöistä ja monipuolista kuntouttavaa työtoimintaa kunnan järjestämänä palveluna. Kohdennetaan edelleen nuorten työttömien palveluihin erillispanosta mm. elämänhallintataitoihin ja sosiaaliseen vahvistamiseen liittyen.

Asiointipisteen toimintaa jatketaan entisellään. Kesätyöntekijöille ja kesätyöllistämistukiin varataan määräraha 2021 vuoden tasolla.

Suunnitelmavuodet 2023 - 2024

Seurataan aktiivisesti valtakunnallista kehitystä ja kuunnellaan toiminnassa mukana olevien asiakkaiden palautetta, jotta saadaan jatkossakin tuotettua asiakaslähtöisiä tuloksellisia palveluita muuttuvan lainsäädännön myllerryksessä.

Työllistäminen	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	73 645	63 000	56 700	-10,0	50 500	0
Ulkoiset menot	-212 571	-276 350	-284 850	3,1	-297 550	-285 050
Toimintakate	-138 927	-213 350	-228 150	6,9	-247 050	-285 050
Sisäiset tulot	1 236	0	0	0,0	0	0
Sisäiset menot	-11 633	-11 500	-9 150	-20,4	-8 450	-8 450
Toimintakate	-10 397	-11 500	-9 150	-20,4	-8 450	-8 450
Tulot yhteensä	74 881	63 000	56 700	-10,0	50 500	0
Menot yhteensä	-224 204	-287 850	-294 000	2,1	-306 000	-293 500
Toimintakate	-149 323	-224 850	-237 300	5,5	-255 500	-293 500

Tunnusluvut	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Pitkäaikaistyöttömien aktivointiaste	-	60 %	65 %	65 %	65 %
Käytettyjen kesätyöllistämistukien määrä	-	25	25	25	25
Työmarkkinatuen kuntaosuus/euroa/kk	alle 4000	alle 4000	alle 7000	alle 7000	xxx

HYVINVOINTI-LAUTAKUNTA	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	120 629	98 200	0	0	0	0
Ulkoiset menot	-525 460	-663 950	0	0	0	0
Toimintakate	-404 831	-565 750	0	0	0	0
Sisäiset tulot	11 223	11 800	0	0	0	0
Sisäiset menot	-315 967	-340 300	0	0	0	0
Toimintakate	-304 744	-328 500	0	0	0	0
Tulot yhteensä	131 852	110 000	0	0	0	0
Menot yhteensä	-841 427	-1 004 250	0	0	0	0
Toimintakate	-709 575	-894 250	0	0	0	0

SIVISTYSTOIMI	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	517 100	482 750	461 800	-4,3	349 400	298 900
Ulkoiset menot	-4 418 229	-4 877 700	-5 016 950	2,9	-4 932 100	-4 807 800
Toimintakate	-3 901 129	-4 394 950	-4 555 150	3,6	-4 582 700	-4 508 900
Sisäiset tulot	114 938	102 600	46 500	-54,7	46 100	46 100
Sisäiset menot	-1 409 260	-1 603 250	-1 664 250	3,8	-1 566 300	-1 566 750
Toimintakate	-1 294 322	-1 500 650	-1 617 750	7,8	-1 520 200	-1 520 650
Tulot yhteensä	632 038	585 350	508 300	-13,2	395 500	345 000
Menot yhteensä	-5 827 490	-6 480 950	-6 681 200	3,1	-6 498 400	-6 374 550
Toimintakate	-5 195 451	-5 895 600	-6 172 900	4,7	-6 102 900	-6 029 550

Tekninen toimi

Osasto	TEKNISET TOIMISTOPALVELUT	
Palvelusuunnitelman kuvaus	Tehtävänä on teknisten palvelujen hallinnointi ja kehittäminen. Palveluja tuotetaan kuntalaisille, kunnan eri hallintokunnille sekä Punkalaitumen Vuokra-asunnot Oy:lle. Osasto sisältää teknisen hallinnon ja mittauksen.	
Yleistavoitteet	Arviointitapa/mittarit/osallistaminen	Tavoitetaso
Tavoitteena toiminnan laadun, tehokkuuden ja taloudellisuuden parantaminen digitalisaation avulla.	Uusien järjestelmien käyttöönotto ja koulutus	Henkilöstöllä riittävät tiedot ja taidot hyödyntää tietoteknisiä järjestelmiä ja ohjelmistoja.

RISKIEN ARVIOINTI		
Riski	Vaikutus ja toteutumisen todennäköisyys	Suunnitelma ja toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
Henkilöstön väsyminen jatkuvaan muutokseen.	Työn tehokkuuden lasku. Riski mahdollinen.	Ennaltaehkäisyä puheeksi otto henkilöstön kanssa.

Perustelut

Digitalisaation käyttöönotto ja käyttöönoton tehostaminen tuo säästöjä, kun manuaalisia työprosesseja pystytään minimoimaan.

Mittauspalvelut hankitaan ostopalveluna Sastamalan kaupungilta ja vesihuoltolaitos tekee verkostojen kartoitusta omana työnä.

Sastamalan kaupunki ja Punkalaitumen kunta ottivat käyttöön pilvipalveluna toimivan Kuntanet 7-ohjelman syksyllä 2021. Ohjelman pääasiallinen tarkoitus on toimia rakennusvalvonnan työkaluna. Kuntanet 7 sisältää karttaliittymän, joten kunnalla tällä hetkellä käytössä oleva MapInfo Pro-paikkatieto-ohjelma jää vanhentuneena pois käytöstä ja sen lisenssit voidaan irtisanoa, kun kaikki ohjelmaan tallennettu aineisto saadaan siirrettyä toiseen paikkatieto-ohjelmaan. Tekninen toimi selvittää eri mahdollisuuksia paikkatietoaineiston käsittelyyn liittyen.

Suunnitelmavuodet 2023 - 2024

Digitalisaation tuomien mahdollisuuksien kartoitus etenee.

Tekniset toimistopalvelut	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	104	0	0	0,0	0	0
Ulkoiset menot	-173 146	-199 250	-221 500	11,2	-191 300	-189 600
Toimintakate	-173 042	-199 250	-221 500	11,2	-191 300	-189 600
Sisäiset tulot	283 088	302 100	291 100	-3,6	283 400	282 500
Sisäiset menot	-112 011	-114 250	-107 000	-6,3	-100 650	-100 550
Toimintakate	171 077	187 850	184 100	-2,0	182 750	181 950
Tulot yhteensä	283 192	302 100	291 100	-3,6	283 400	282 500
Menot yhteensä	-285 157	-313 500	-328 500	4,8	-291 950	-290 150
Toimintakate	-1 965	-11 400	-37 400	228,1	-8 550	-7 650

Osasto			LIIKENNEVÄYLÄT JA YLEISET ALUEET
Palvelusuunnitelman kuvaus	Toimintaan sisältyy kunnan hallinnoimien katujen ylläpitoon ja kunnossapitoon liittyvät tehtävät sekä kaava-alueilla sijaitsevien, ELY:n hallinnoimien teiden viheralueiden hoito ja tievalaistuksen kunnossapito haja-asutusalueella. Osaston tehtäviin kuuluu myös yksityisteiden avustusten jakaminen, puistojen, leikkipaikkojen, liikuntapaikkojen ja muiden yleisten alueiden hoito ja ylläpito. Palvelualueeseen kuuluu myös kunnan tekninen varasto ja sen ylläpito.		
Hyvinvointiohjelman mukaiset tavoitteet	Arviointitapa/mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso	
Turvalliset ja laadukkaat liikennealueet, viihtyisät puistot, leikkimiseen ja liikkumiseen innostavat leikki- ja liikuntapaikat	Liikenneturvallisuuksilasto Käyttäjiltä saatu palaute	Viisaan ja turvallisen liikkumisen suunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden toimeenpano teknisen toimen osalta.	
Liikenneonnettomuuksien vähentäminen valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti, jalankulun ja pyöräilyn lisääminen autolun sijaan	Liikenneonnettomuuksien määrä, toteutettujen liikenneympäristön parantamistoimenpiteiden määrä	Henkilövahinkoa aiheuttavien onnettomuuksien vähentäminen kunnan hallinnoimilla alueilla.	
Yleistavoitteet			
Liikennealueiden liikennöityvyyden hyvä taso turvallisuus ja taloudellinen näkökulma huomioiden Liikunta-, puisto- ja leikkialueiden monipuolisuus ja hyvä kunto käyttöasteen lisääjänä	Kunnossapidolle asetettujen vaatimusten ja turvallisuuskriteerien noudattaminen.	Henkilövahinkoa aiheuttavien onnettomuuksien vähentäminen kunnan hallinnoimilla alueilla.	

RISKIEN ARVIOINTI		
Riski	Vaikutus ja toteutumisen todennäköisyys	Suunnitelma ja toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
Tien kunnossapidosta tai vastaavasta johtuva liikenneonnettomuus tai esim. liukastuminen puutteellisesta liukkaudentorjunnasta johtuen.	Kunta korvausvelvollinen onnettomuudesta tai tapaturmasta aiheutuneeseen vahinkoon. Riski mahdollinen.	Liukkaudentorjuntaa ja kunnossapitoa katualueilla suorittavat ulkopuoliset urakoitsijat. Valvonnassa kiinnitetään erityistä huomioita työtehtävien oikea-aikaisuuteen ja urakoitsijoiden resurssien riittävyyteen.

Perustelut

Poikkihallinnollisessa liikenneturvallisuuksiryhmässä pohditaan keinoja ja toimenpiteitä liikenneturvallisuuden parantamiseen. Työryhmässä on edustettuina myös ELY:n, Liikenneturvan ja poliisin edustaja.

Katujen ja muiden yleisten alueiden valaistussaneerausta jatketaan. Valaistuksien uusimisella parannetaan viihtyisyyttä ja turvallisuutta.

Leikkipaikkoja ylläpidetään ja kunnostetaan tarvittaessa. Liikuntapaikoista pyritään tekemään mahdollisimman helposti saavutettavia ja painottuen lajeihin/harrastuksiin, jotka ovat mahdollisimman monen käyttäjän saavutettavissa.

Yksityisteiden avustuksiin varataan 70.000 euroa. Avustushakua pyritään sujuvoittamaan ja avustusten käsittelyn toimintatapaa tehostamaan.

Suunnitelmavuodet 2023 - 2024

Katuvalaistusten saneerausta jatketaan. Kaavateitä kunnostetaan tarpeen mukaan.

Liikenneväylät ja yleiset alueet	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	7 980	0	2 900	100,0	2 800	2 700
Ulkoiset menot	-272 310	-348 100	-275 150	-21,0	-229 350	-231 900
Toimintakate	-264 330	-348 100	-272 250	-21,8	-226 550	-229 200
Sisäiset tulot	0	0	0	0,0	0	0
Sisäiset menot	-48 925	-74 550	-64 650	-13,3	-61 900	-63 300
Toimintakate	-48 925	-74 550	-64 650	-13,3	-61 900	-63 300
Tulot yhteensä	7 980	0	2 900	100,0	2 800	2 700
Menot yhteensä	-321 235	-422 650	-339 800	-19,6	-291 250	-295 200
Toimintakate	-313 255	-422 650	-336 900	-20,3	-288 450	-292 500

Osasto	TOIMITILAPALVELUT	
Palvelusuunnitelman kuvaus	Tehtävänä on huolehtia eri hallintokuntien toimintaan liittyvien rakennusten ja niihin liittyvien alueiden yllä- ja kunnossapidosta.	
Hyvinvointiohjelman mukaiset tavoitteet	Arviointitapa/mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso
Kunnan rakennuskohteissa toteutuvat esteettömyys ja turvallisuus	Puhdas sisäilma, tilojen ja rakenteiden yhdenvertainen käyttömahdollisuus	Rakennussuunnittelussa otetaan huomioon esteettömyys ja turvallisuus
Esteettömyys mahdollistaa palveluihin osallistumisen	Esteettömyyskartoitukset tehty kuntakampuksen rakennuksiin: kyllä/ei, %/toimipaikoista	Esteettömyyskartoituksen teettäminen
Yleistavoitteet		
Kunnossapidon suunnitelmallisuuden edistäminen	Kiinteistökohtaisten PTS:n laatiminen kunnantalolle ja keskus-koululle.	Suunnitelmallinen korjausvelan pienentäminen, mahdollisten riskien pienentäminen/ennakoiminen

RISKIEN ARVIOINTI		
Riski	Vaikutus ja toteutumisen todennäköisyys	Suunnitelma ja toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
Sisäilmaongelmat, vesivahingot, rakenteelliset ongelmat	Kunnostuksista ja peruskorjauksista aiheutuvat kustannukset, mahdollisista väistötiloista aiheutuvat kustannukset. Heikosta sisäilmastosta aiheutuvat terveydelliset haitat Riski mahdollinen.	Ajantasaisen kiinteistöjen kuntotiedon ylläpito ja dokumentointi sekä sen perusteella tehtävät suunnitelmat kiinteistökannan ylläpitoon/korjaamiseen.

Perustelut

Oikea-aikainen kuntotieto ja peruskorjausten ennakoiminen ovat oleellisia taloudellisen ja suunnitelmallisen kiinteistöylläpidon edellytyksiä.

Suunnitelmavuodet 2023 - 2024

Toimitilapalveluissa painopiste on kuntotiedon keräämisen ja korjausten pitkän tähtäimen suunnitelmissa. Korjauskohteet painottuvat korjausvelkaa pienentäviin toimenpiteisiin.

Toimitilapalvelut	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	36 004	15 550	13 350	-14,1	13 100	11 600
Ulkoiset menot	-1 071 637	-1 119 550	-831 350	-25,7	-754 300	-736 750
Toimintakate	-1 035 633	-1 104 000	-818 000	-25,9	-741 200	-725 150
Sisäiset tulot	1 346 768	1 601 750	1 581 400	-1,3	1 490 950	1 471 450
Sisäiset menot	-225 829	-236 100	-238 000	0,8	-234 450	-233 600
Toimintakate	1 120 939	1 365 650	1 343 400	-1,6	1 256 500	1 237 850
Tulot yhteensä	1 382 772	1 617 300	1 594 750	-1,4	1 504 050	1 483 050
Menot yhteensä	-1 297 466	-1 355 650	-1 069 350	-21,1	-988 750	-970 350
Toimintakate	85 306	261 650	525 400	100,8	515 300	512 700

Osasto	ASUNTO- JA VUOKRAUSTOIMI	
Palvelusuunnitelman kuvaus	Tekninen toimi vuokraa vanhushuollon tiloja. Tiloissa toimii tällä hetkellä palveluntuottajina Espero Care, Sastamalan seudun sosiaali- ja terveyspalvelut sekä Arkea.	
Hyvinvointiohjelman mukaiset tavoitteet	Arviointitapa/mittarit/osallistaminen	Tavoitetaso
Kohteissa toteutuvat esteettömyys ja turvallisuus	Kiinteistöstä tai kiinteistön hoidosta johtuneet tapaturmat ja lähteltä piti-tilanteet	Tiloja saneerattaessa otetaan huomioon MRL:n 117 e §:n vaatimukset esteettömyydestä.
Yleistavoitteet		
Vuokrausaste hyvällä tasolla	Käyttöaste %	80 % vuokrattavista tiloista vuokrattuna

RISKIEN ARVIOINTI		
Riski	Vaikutus ja toteutumisen todennäköisyys	Suunnitelma ja toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
Vuokrattavien tilojen jääminen tyhjilleen.	Vuokratulojen menetys. Kiinteistöjen jääminen tyhjiksi. Riski mahdollinen.	Tilojen kunnosta huolehtiminen, jotta ne soveltuvat käyttötarkoitukseensa. Piha-alueiden ym. turvallisuudesta ja viihtyisyydestä huolehtiminen.

Perustelut

Palveluntarjoajilta laskutetaan vuokrattujen tilojen osalta erikseen tilojen pääomavuokrat, ylläpito- vuokrat sekä lämmityksestä ja käyttövedestä aiheutuvat kustannukset.

Suunnitelmavuodet 2023 - 2024

Hyvinvointialueiden perustamisesta vuoden 2023 alusta on tehty päätös ja nk. SOTE-kiinteistöt vuokrataan hyvinvointialueen hallintaan:

”Kunnan järjestämän perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, sosiaalitoimen ja pelastustoimen käytössä olevat kunnan omistamat toimitilat siirtyvät vuokrasopimuksen nojalla hyvinvointialueen hallintaan. Siirtymäkauden vuokrasopimus on voimassa vähintään kolme vuotta, ja hyvinvointialueella olisi oikeus pidentää sopimuksen voimassaoloa vuodella. Vuokran on katettava kohtuulliset pääoma- ja ylläpitokulut, ja siitä säädettäisiin tarkemmin asetuksella. Kunta ja hyvinvointialue voivat sopia vuoraamisesta tai vuokra-ajasta toisin, mutta siirtymäajan vuokran tulee olla säädetyn mukainen” (<https://soteuudistus.fi/omaisuusjarjestelyt>).

Asunto- ja vuokraustoimi	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	1 056 684	710 100	647 850	-8,8	658 100	658 600
Ulkoiset menot	-596 363	-609 750	-439 200	-28,0	-390 950	-379 300
Toimintakate	460 322	100 350	208 650	107,9	267 150	279 300
Sisäiset tulot	338 220	235 450	96 500	-59,0	77 050	70 950
Sisäiset menot	-523 279	-398 350	-229 000	-42,5	-205 850	-197 500
Toimintakate	-185 059	-162 900	-132 500	-18,7	-128 800	-126 550
Tulot yhteensä	1 394 905	945 550	744 350	-21,3	735 150	729 550
Menot yhteensä	-1 119 642	-1 008 100	-668 200	-33,7	-596 800	-576 800
Toimintakate	275 263	-62 550	76 150	-221,7	138 350	152 750

Osasto	VESIHUOLTOLAITOS	
Palvelusuunnitelman kuvaus	Vesihuoltolaitos toimii kunnallisena vesilaitoksena, jonka raakaveden hankinta tehdään kahdelta omalta vedenottamolta ja lisäksi vettä hankitaan ostamalla Humpilan vesihuolto Oy:ltä ja tarvittaessa Huittisten kaupungilta. Jätevedet johdetaan käsiteltäväksi Huittisten Puhdistamo Oy:n jätevedenpuhdistamolle.	
Hyvinvointiohjelman mukaiset tavoitteet	Arviointitapa/mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso
Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen mukainen talousvesi	Valvontatutkimusohjelma Näytteenotot	Vaatimusten mukainen talousveden laatu
Yleistavoitteet		
Jätevesiverkoston vuotovesien vähentäminen	Pumpatun jätevesimäärän mitaus	Nykyisen määrän vähentäminen
Veden toimitusvarmuuden ylläpito	Vedenjakelun katkoksten pituus, veden laadun korkea taso	Vedenjakelun katkoksen kesto alle 6 tuntia, veden laadun säilyminen

RISKIEN ARVIOINTI		
Riski	Vaikutus ja toteutumisen todennäköisyys	Suunnitelma ja toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
Vesihuoltolaitokselle on tehty oma, lakisääteinen riskinarviointi, jossa mahdolliset riskit ja niiden vähentäminen/pientäminen on kuvattu. Yhtenä merkittävimmistä riskeistä on talousveden mikrobiologinen saastuminen	Riskin todennäköisyys kohtalainen.	Verkostoon pumpattu raakavesi käsitellään UV-desinfiointilaitteella, tarvittaessa käytetään ylläpitokloorausta. Vesihuoltolaitokselle on tehty lakisääteinen riskinarviointi, erityistilannesuunnitelma sekä vesihuollon varautumissuunnitelma.

Perustelut

Jokivarren viemäriinjan saneeraus vähentää vuotovesien määrää viemäriinjustossa.

Kanteenmaan vedenottamon raudan ja mangaanin poistolaitoksen valmistuttua vuonna 2022, vedenottamon riskitaso alenee merkittävästi mm. mikrobiologisen saastumisriskin ja sabotaasin osalta.

Suunnitelmavuodet 2023 - 2024

Pyritään jatkossakin säilyttämään riittävä ja laadukas talousvesi kuluttajille ja vähentämään vuotovesien määrää viemäriverkostossa.

Vesihuoltolaitos	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	357 631	343 900	329 250	-4,3	317 250	306 250
Ulkoiset menot	-499 892	-537 000	-445 900	-17,0	-437 750	-431 000
Toimintakate	-142 261	-193 100	-116 650	-39,6	-120 500	-124 750
Sisäiset tulot	40 162	24 050	21 200	-11,9	21 200	21 200
Sisäiset menot	-48 613	-56 400	-48 050	-14,8	-49 000	-48 600
Toimintakate	-8 451	-32 350	-26 850	-17,0	-27 800	-27 400
Tulot yhteensä	397 793	367 950	350 450	-4,8	338 450	327 450
Menot yhteensä	-548 505	-593 400	-493 950	-16,8	-486 750	-479 600
Toimintakate	-150 712	-225 450	-143 500	-36,3	-148 300	-152 150

Osasto	PELASTUSTOIMI
Palvelusuunnitelman kuvaus	Pelastustoimen lakisääteisistä tehtävistä huolehtii Pirkanmaan pelastuslaitos

Perustelut

Osaston talousarvio perustuu Pirkanmaan pelastuslaitoksen toimittamaan Tampereen kaupungin alustavaan talousarviokehukseen.

Pelastustoimi	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot				0,0		
Ulkoiset menot	-222 900	-220 800	-220 050	-0,3	-3 900	-3 900
Toimintakate	-222 900	-220 800	-220 050	-0,3	-3 900	-3 900
Sisäiset tulot				0,0		
Sisäiset menot	-2 360	-2 700	-3 300	22,2	-650	-650
Toimintakate	-2 360	-2 700	-3 300	22,2	-650	-650
Tulot yhteensä				0,0		
Menot yhteensä	-225 259	-223 500	-223 350	-0,1	-4 550	-4 550
Toimintakate	-225 259	-223 500	-223 350	-0,1	-4 550	-4 550

Osasto	RAKENNUSVALVONTA	
Palvelusuunnitelman kuvaus	Tehtävänä on huolehtia rakennusvalvonnan lakisääteisistä tehtävistä.	
Yleistavoitteet	Arviointitapa/mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso
Lupahakemusten optimaalinen käsittelyaika	Lupahakemusten keskimääräinen käsittelyaika	Lupien käsittelyaika keskimäärin 1 kk

RISKIEN ARVIOINTI		
Riski	Vaikutus ja toteutumisen todennäköisyys	Suunnitelma ja toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
Henkilöstöressurssin puute	Lupakäsittelyn viivästyminen. Riski mahdollinen.	Neuvotteluilla palvelutuottajan Sastamalan kaupungin kanssa pyritään turvaamaan asiakkaille riittävä ja oikea-aikainen palvelu.

Perustelut

Rakennusvalvonnan palvelut ostetaan Sastamalan kaupungilta. Sopimus on päivitetty ja uusi sopimus astui voimaan 1.12.2019. Palvelut tuotetaan jatkossa siten, että rakennusvalvonnan toimituspalvelut sijaitsevat Sastamalan kaupungissa lukuun ottamatta kunnan palveluksessa olevan toimistosihteerin työpanosta.

Kunnan hallintosäännön päivittämisen yhteydessä tulee avata keskustelu siitä, miten kunnan rakennusvalvontajaoksen tehtävät jatkossa toteutetaan.

Talousarviossa on 60.000 euron määräraha kiinteistökartoituksen teettämiseen.

Rakennusvalvonta	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	10 424	9 600	9 500	-1,0	9 000	8 500
Ulkoiset menot	-45 920	-47 200	-105 950	124,5	-45 950	-46 050
Toimintakate	-35 496	-37 600	-96 450	156,5	-36 950	-37 550
Sisäiset tulot	0			0,0		
Sisäiset menot	-34 738	-33 050	-34 700	5,0	-26 150	-24 800
Toimintakate	-34 738	-33 050	-34 700	5,0	-26 150	-24 800
Tulot yhteensä	10 424	9 600	9 500	-1,0	9 000	8 500
Menot yhteensä	-80 658	-80 250	-140 650	75,3	-72 100	-70 850
Toimintakate	-70 234	-70 650	-131 150	85,6	-63 100	-62 350

TEKNINEN TOIMI	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	1 468 826	1 079 150	1 002 850	-7,1	1 000 250	987 650
Ulkoiset menot	-2 882 166	-3 081 650	-2 539 100	-17,6	-2 053 500	-2 018 500
Toimintakate	-1 413 340	-2 002 500	-1 536 250	-23,3	-1 053 250	-1 030 850
Sisäiset tulot	2 008 239	2 163 350	1 990 200	-8,0	1 872 600	1 846 100
Sisäiset menot	-995 755	-915 400	-724 700	-20,8	-678 650	-669 000
Toimintakate	1 012 483	1 247 950	1 265 500	1,4	1 193 950	1 177 100
Tulot yhteensä	3 477 065	3 242 500	2 993 050	-7,7	2 872 850	2 833 750
Menot yhteensä	-3 877 922	-3 997 050	-3 263 800	-18,3	-2 732 150	-2 687 500
Toimintakate	-400 857	-754 550	-270 750	-64,1	140 700	146 250

KUNTA YHTEENSÄ	TP 2020	TA 2021	TA 2022	Muutos-%	TS 2023	TS 2024
Ulkoiset tulot	2 260 120	1 816 000	1 674 650	-7,8	1 465 650	1 406 550
Ulkoiset menot	-20 661 887	-21 825 600	-22 043 350	1,0	-8 712 650	-8 558 450
Toimintakate	-18 401 767	-20 009 600	-20 368 700	1,8	-7 247 000	-7 151 900
Sisäiset tulot	2 548 168	2 646 750	2 506 200	-5,3	2 348 200	2 321 700
Sisäiset menot	-2 548 168	-2 646 750	-2 506 200	-5,3	-2 348 200	-2 321 700
Toimintakate	0	0	0	0,0	0	0
Tulot yhteensä	4 808 288	4 462 750	4 180 850	-6,3	3 813 850	3 728 250
Menot yhteensä	-23 210 056	-24 472 350	-24 549 550	0,3	-11 060 850	-10 880 150
Toimintakate	-18 401 767	-20 009 600	-20 368 700	1,8	-7 247 000	-7 151 900

8. Tuloslaskelmaosa

Kunnan tuloslaskelman tehtävänä on osoittaa riittääkö tuottoina kertynyt tulo-rahoitus kattamaan palvelujen tuottamisesta aiheutuvat kulut. Tuloslaskelma palvelee kunnan oman johtamisen lisäksi eri sidosryhmiä, jotka varojen käyttöä valvoessaan ja tulonsiirtoihin perustuvan rahoituksen tarvetta arvioidessaan muodostavat käsityksen kunnan taloudesta.

Tuloslaskelman tärkeimpiä osakokonaisuuksia sekä välituloksia on analysoitu seuraavilla sivuilla olevilla taulukoilla ja selosteosilla. Taulukoissa on vertailutietoina kuluvan vuoden talousarvioluvut sekä vuoden 2020 tilinpäätöksen mukaiset luvut.

TULOSLASKELMA 2020 - 2024 (ulkoinen)					
	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	2 260 120	1 816 000	1 674 650	1 465 650	1 406 550
Toimintakulut	-20 661 887	-21 825 600	-22 043 350	-8 712 650	-8 558 450
TOIMINTAKATE	-18 401 767	-20 009 600	-20 368 700	-7 247 000	-7 151 900
Kunnallisvero	8 019 997	7 800 000	7 975 000	4 091 000	3 966 000
Kiinteistövero	608 472	680 000	646 000	646 000	646 000
Yhteisövero	539 189	500 000	544 000	400 000	395 000
Verotulot	9 167 658	8 980 000	9 165 000	5 137 000	5 007 000
Verotulomenetysten komp	1 893 647	1 919 000	2 087 000	677 000	695 000
Peruspalveluvallion os.	6 543 968	6 118 000	6 840 000	2 662 000	2 510 000
Verotuloihin perustuva vo	2 911 006	2 890 000	2 938 000	0	0
Opetus- ja kulttuuri vo	-22 603	38 000	-220 000	126 000	126 000
Valtionosuudet	11 326 019	10 965 000	11 645 000	3 465 000	3 331 000
Rahoitustuotot	3 060	3 000	3 000	3 000	3 000
Rahoituskulut	-45 619	-41 850	-36 550	-34 500	-32 400
VUOSIKATE	2 049 350	-103 450	407 750	1 323 500	1 156 700
Poistot ja arvonalentumiset	-1 151 508	-1 199 150	-1 067 550	-1 007 600	-958 500
TILIKAUDEN TULOS	897 842	-1 302 600	-659 800	315 900	198 200
Poistoeron muutos	43 468	40 600	35 500	31 000	27 700
TILIKAUDEN YLI-/ ALIJÄÄMÄ	941 310	-1 262 000	-624 300	346 900	225 900

Tuloslaskelman tunnusluvut					
	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	10,9	8,3	7,6	16,8	16,4
Vuosikate/Investoinnit, %	159,1 %	-8,0 %	31,7 %	102,7 %	89,8 %
Vuosikate, e/asukas	736	-37	150	486	424
Taseen kertynyt yli-/alijäämä	4 185 231	2 923 231	2 298 931	2 645 831	2 871 731
Yli-/alijäämä euroa/asukas	1 503	1 050	825	950	1 031
Asukasmäärä	2785	2785	2725	2725	2725

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100 * Toimintatuotot/(Toimintakulut-Valmistus omaan käyttöön)

Tunnusluku kuvaa myynti- ja maksutulojen rahoitusosuutta kunnan toimintamenoista. %-osuus on talousarviovuonna jonkin verran pienempi, mutta kasvaa suunnitelmavuosina. Toimintotuotot ovat n. 140.000 euroa alemmalla tasolla kuin talousarviossa kuluvalle vuodelle, mutta toimintakulut ovat kasvaneet n. 200.000 euroa.

Vuosikate prosenttia poistonalaisista investoinneista

= 100 * Vuosikate/Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno

Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että kunnan tulee kyetä rahoittamaan vuosikatteella keskimääräiset poistonalaisten tuotantovälineiden investoinnit. Keskimääräinen poistonalainen investointien hankintameno määräytyy viimeisen tilinpäätöksen, kuluvan vuoden sekä talousarvio- ja suunnitelmavuosien investointien keskimäärästä. Kun tunnusluku on 100 % tai suurempi, kunnan tulorahoituksen voidaan katsoa olevan riittävä tai ylijäämäinen. Kunnan vuosikate on talousarviovuonna merkittävästi alle 100 %, mutta parempi suunnitelmavuosina. Vuosikatteen ollessa negatiivinen, on kunnan tulorahoitus heikko.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa, koska kunnan koko, taajama-aste, tekniset verkostot ja toimintojen organisointi vaikuttaa tunnuslukuun.

Taseen kertynyt yli-/alijäämä

Pitkän aikavälin tulorahoitustavoite voidaan asettaa taseen kertyneen yli-/alijäämän perusteella. Alijäämäiset talousarviot pienentävät taseen ylijäämän määrää. Yli-/alijäämä taseessa pienenee talousarviovuonna, mutta kasvaa suunnitelmavuosina. Vuoden 2021 tilinpäätöksen odotetaan olevan positiivisempi kuin mitä talousarviossa on, joten tämänhetkisen tiedon mukaan taseen ylijäämä riittää kattamaan suunnitellut alijäämät.

Kertynyt yli-/alijäämä euroa/asukas

Kun kertynyt yli-/alijäämä jaetaan kunnan asukasluvulla, saadaan vertailukelpoinen tunnusluku kuntien välisessä vertailussa. Pitkän aikavälin tulorahoituksen tavoitearvon tulisi olla vähintään 300–400 euroa/asukas.

TULOSLASKELMA 2020 - 2024 (ulkoiset ja sisäiset erät)					
	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	4 808 289	4 462 750	4 180 850	3 813 850	3 728 250
Toimintakulut	-23 210 056	-24 472 350	-24 549 550	-11 060 850	-10 880 150
TOIMINTAKATE	-18 401 767	-20 009 600	-20 368 700	-7 247 000	-7 151 900
Kunnallisvero	8 019 997	7 800 000	7 975 000	4 091 000	3 966 000
Kiinteistövero	608 472	680 000	646 000	646 000	646 000
Yhteisövero	539 189	500 000	544 000	400 000	395 000
Verotulot	9 167 658	8 980 000	9 165 000	5 137 000	5 007 000
Verotulomenetysten komp	1 893 647	1 919 000	2 087 000	677 000	695 000
Peruspalveluvaltion os.	6 543 968	6 118 000	6 840 000	2 662 000	2 510 000
Verotuloihin perustuva vo	2 911 006	2 890 000	2 938 000	0	0
Opetus- ja kulttuuri vo	-22 603	38 000	-220 000	126 000	126 000
Valtionosuudet	11 326 019	10 965 000	11 645 000	3 465 000	3 331 000
Rahoitustuotot	3 060	3 000	3 000	3 000	3 000
Rahoituskulut	-45 619	-41 850	-36 550	-34 500	-32 400
VUOSIKATE	2 049 350	-103 450	407 750	1 323 500	1 156 700
Poistot ja arvonalentumiset	-1 151 508	-1 199 150	-1 067 550	-1 007 600	-958 500
TILIKAUDEN TULOS	897 842	-1 302 600	-659 800	315 900	198 200
Poistoeron muutos	43 468	40 600	35 500	31 000	27 700
TILIKAUDEN YLI-/ ALIJÄÄMÄ	941 310	-1 262 000	-624 300	346 900	225 900

9. Investointiosa

Investointimenot kirjataan taseeseen ja sieltä aikanaan vaikutusaikanaan poistoina kuluiksi kunnanhallituksen hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Investoinniksi katsotaan aktivointirajan (pienhankintaraja) ylittävät hankkeet tai hankinnat. Kunnanhallitus on vahvistanut aktivointirajaksi 10.000 euroa.

Kunnanvaltuusto myöntää määrärahat toimielimille hankeryhmittäin ja yli 200.000 euron hankkeille hankkeittain. Irtaimen omaisuuden osalta valtuusto myöntää määrärahan yli 100.000 euron hankinnalle yksilöidysti, muutoin hankeryhmittäin. Valtuusto voi talousarvion sitovilla perusteluilla määrätä määrärahan kohteittain tai muulla tavoin ohjata määrärahojen käyttöä.

KUNNANHALLITUS		TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Maa-alueet	Tulot	0	0	0	0	0
	Menot	-15 000	0	0	0	0
	Netto	-15 000	0	0	0	0
Osakkeet ja osuudet	Tulot	7 500	0	0	0	0
	Menot	0	0	0	0	0
	Netto	7 500	0	0	0	0
YHTEENSÄ	Tulot	7 500	0	0	0	0
	Menot	-15 000	0	0	0	0
	Netto	-7 500	0	0	0	0

KASVATUS- JA HYVINVOINTILAUTAKUNTA		TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Kiinteät rakenteet ja laitteet	Tulot	0	0	0	0	0
	Menot	0	-17 500	-110 000	-40 000	-30 000
	Netto	0	-17 500	-110 000	-40 000	-30 000
Koneet ja kalusto	Tulot	0	0	0	0	0
	Menot	0	-15 000	0	0	0
	Netto	0	-15 000	0	0	0
YHTEENSÄ	Tulot	0	0	0	0	0
	Menot	0	-32 500	-110 000	-40 000	-30 000
	Netto	0	-32 500	-110 000	-40 000	-30 000

Perustelut teknisen lautakunnan jälkeen.

TEKNINEN LAUTAKUNTA		TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Rakennukset	Tulot	0	0	0	0	0
* Hallinto	Menot	-83 959	-125 000	-270 000	-15 000	-810 000
* Sivistys	Menot	-692 269	-50 000	-55 000	-55 000	-55 000
* Tekninen	Menot	-17 314	0	0	0	0
	Netto	-793 541	-175 000	-325 000	-70 000	-865 000
Kiinteät rakenteet ja laitteet	Tulot	11 000	0	0	0	0
	Menot	-181 284	-985 000	-1 510 000	-685 000	-620 000
	Netto	-170 284	-985 000	-1 510 000	-685 000	-620 000
Koneet ja kalusto	Tulot	0	0	0	0	0
	Menot	-92 521	0	0	0	0
	Netto	-92 521	0	0	0	0
YHTEENSÄ	Tulot	11 000	0	0	0	0
	Menot	-1 067 346	-1 160 000	-1 835 000	-755 000	-1 485 000
	Netto	-1 056 346	-1 160 000	-1 835 000	-755 000	-1 485 000

Rakennukset

Kunnan kiinteistöjen isoimmat investoinnit vuonna 2022 kohdentuvat Kaisankodin kylpyhuonesaneerauksiin (125 000 euroa), kunnantalon peruskorjaussuunnitelman laatimiseen (55 000 euroa) sekä Pakarin IV-koneiden pääkomponenttien vaihtoon/rakennusautomaation uusimiseen/keittiöpintojen saneerauksiin (yht. 50 000 euroa). Keskuskoululle vaihdetaan aita koulun ja Vesilahdentien väliin, saneerataan murtohälytinjaestelmä ja teetetään ulkovalaistussuunnitelma tarvittavassa laajuudessa koko kuntakampuksen alueelle. Näihin talousarviossa on varattu yhteensä 55 000 euroa.

Porttikallion urheilualueelle on varattu 75 000 euroa alueen yleissuunnitelman teettämiseen, rakentamisen aloittamiseen ja frisbeegolfradan laajentamiseen (n. 8.000 euroa).

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Katuvalaistuksen saneeraukset jatkuvat talousarviovuonna (30 000 euroa). Puistokäytävän perusparannukseen (väli Pihlajatie-Kustaankuja) on varattu 10 000 euroa ja Riissuontielle rakennettavan suojatien suunnitteluun ja rakentamiseen 10 000 euroa. Vartiolan urheilualueelle hankitaan kameravalvontajärjestelmä ja Kivirannan uimaranta-alueella loppuunsaatetaan vuonna 2021 aloitetut peruskorjaustyöt. Näihin hankkeisiin on varattu yhteensä 35 000 euroa.

Vesihuollon investoinnit on selvitetty vesihuoltolaitoksen taseyksikön laskelmien yhteydessä.

INVESTOINNIT		TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
	Tulot	18 500	0	0	0	0
YHTEENSÄ	Menot	-1 082 346	-1 192 500	-1 945 000	-795 000	-1 515 000
	Netto	-1 063 846	-1 192 500	-1 945 000	-795 000	-1 515 000

10. Rahoitusosa

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoitusosassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Laskelmassa osoitetaan, kuinka paljon tulorahoituksen lisäksi tarvitaan pääomarahoitusta investointeihin ja lainanlyhennyksiin ja miten rahoitustarve katetaan. Laskelma näyttää budjetoitujen rahavirtojen kokonaisvaikutuksen kunnan maksuvalmiuteen.

RAHOITUSLASKELMA 2020 - 2024					
	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	2 049 350	-103 450	407 750	1 323 500	1 156 700
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät					
	2 049 350	-103 450	407 750	1 323 500	1 156 700
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-907 977	-1 192 500	-1 945 000	-755 000	-1 485 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	0	0
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	0	0	0	0	0
	-907 977	-1 192 500	-1 945 000	-755 000	-1 485 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 141 374	-1 295 950	-1 537 250	568 500	-328 300
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Muut saamiset muilta	0				
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	800 000	900 000			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-485 000	-485 000	-400 000	-400 000	-400 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos			200 000		300 000
	315 000	415 000	-200 000	-400 000	-100 000
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset	-80 615	50 000	50 000	50 000	50 000
Rahoituksen rahavirta	234 385	465 000	-150 000	-350 000	-50 000
Rahavarojen muutos	1 375 758	-830 950	-1 687 250	218 500	-378 300

Rahoituslaskelman tunnusluvut	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Lainanhoitokyky					
Lainanhoitokate	3,9	-0,1	1,0	3,1	2,8
Maksuvalmius					
Kassavarat 31.12., 1000 e	2 711	1 880	193	411	33
Kassastamaksut, 1000 e	20 129	20 762	21 283	8 503	8 641
Kassan riittävyys, pv	49	33	3	18	1

Lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä, kun tunnusluku on 1-2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden. Kunnan lainanhoitokate on talousarviovuonna 1, mutta paranee suunnitelmavuosina.

Kassan riittävyys (pv)

= 365 pv * Rahavarat varainhoitovuoden lopussa / Kassasta maksut varainhoitovuonna

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Riittävänä tavoitearvona voidaan pitää 14 - 30 päivän kassan riittävyyttä.

Talousarviolainat

Vuosina 2018 ja 2019 kunnan lainakanta lisääntyi merkittävästi, koska kunnassa toteutettiin isot rakennushankkeet – uusi koulu ja päiväkotit. Koulua varten nostettiin lainaa 5,4 milj. euroa ja päiväkotia varten 2,6 milj. euroa.

Uusien lainojen lisäksi kunnalla oli 31.12.2020 liikuntahallin peruskorjausta varten otettua lainaa jäljellä 450.000 euroa ja kunnan lainakanta tilinpäätöksessä 31.12.2020 oli 8.115.000 euroa. Koska kunnan kassatilanne on ollut hyvä, niin kunnanhallitus teki päätöksen maksaa liikuntahallin lainan etuajassa pois. Kun tämä ja sovitut lainan lyhennykset huomioidaan, niin kunnan lainakanta 31.12.2021 tulee olemaan 7.265.000 euroa.

TALOUSARVIOLAINAT	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Lainan määrä 31.12.	8 115 000	7 265 000	6 865 000	6 465 000	6 065 000
Lainat euroa/asukas	2 914	2 609	2 519	2 372	2 226

Rahoituslaskelmassa on arvioitu, että kunnassa ei jouduta nostamaan talousarviolainaa talousarviovuonna eikä suunnitelmavuosina. Tarvittava rahoitus hoidetaan kassalainoilla.

Lainaehtojen mukaan uudisrakennuksia varten otettujen lainojen lyhennykset on jaettu 20 vuodelle, mutta koko jäljellä oleva laina erääntyy maksettavaksi 10 vuoden kuluttua lainan nostamisesta. Lainojen lyhennykset ovat vuosittain 400.000 euroa.

Mikäli taloustilanne pysyy ennakoituna, niin lainan määrä tulee laskemaan. Vaikka kunnan lainakannassa tapahtui suuri kasvu, niin kunnan lainamäärä jää vielä alle kuntien keskiarvon. Talousarviovuoden lopussa lainaa arvioidaan olevan 2.519 euroa/asukas. Kunnissa oli 31.12.2020 lainaa keskimäärin 3.448 euroa/asukas ja Pirkanmaan kunnissa 3.368 euroa/asukas.

11. Vesihuoltolaitoksen taseyksikkö

Maankäyttö- ja rakennuslakia sekä vesihuoltolakia on muutettu 1.9.2014 alkaen. Lakimuutosten tavoitteena on mm. parantaa vesihuoltolaitoksen toiminnan ja talouden läpinäkyvyyttä. Vesihuoltolaitos on ollut laskennallisesti eriytetty 1.1.2002 alkaen. Uudistunut vesihuoltolaki edellyttää vesihuollon kirjanpidon eriyttämistä ja Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunnon mukaan laskennallinen eriytys ei enää riitä. Tästä syystä kunnassa on tehty päätös vesihuoltolaitoksen muuttamisesta taseyksiköksi.

Vesihuoltolaitoksen taseyksiköstä esitetään tuloslaskelma, investointiosa ja rahoituslaskelma. Taseyksikön talousarviossa sovelletaan nettobudjetointia, sitovia erä valtuustoon nähden ovat tilikauden tulos sekä mahdolliset tilinpäätössiirrot. Huleveden viemäröinti ei enää sisälly vesihuoltolaitoksen toimintaan, vaan se on siirretty katurakentamiseen.

VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMA (ulkoinen)					
	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Liikevaihto	305 349	343 900	329 000	317 000	306 000
Liiketoiminnan muut tuotot	52 282	0	250	250	250
Tulot yhteensä	357 631	343 900	329 250	317 250	306 250
Materiaalit ja palvelut	-377 068	-404 150	-321 600	-318 150	-311 400
Henkilöstökulut	-116 379	-130 800	-121 500	-116 900	-116 900
Menot yhteensä	-493 447	-534 950	-443 100	-435 050	-428 300
Poistot	-200 795	-205 350	-172 950	-155 950	-132 450
Liiketoiminnan muut kulut	-6 446	-2 050	-2 800	-2 700	-2 700
Liikelylijäämä/-alijäämä	-343 057	-398 450	-289 600	-276 450	-257 200
Korvaus jäännöspääomasta/ Peruspääomasta	0	0	0	0	0
Ylijäämä/-alijäämä ennen varauksia	-343 057	-398 450	-289 600	-276 450	-257 200
Poistoeron muutos	28 487	25 600	20 500	16 000	12 700
Tilikauden yli/-alijäämä	-314 570	-372 850	-269 100	-260 450	-244 500

Sitovat erät	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Varsinainen toiminta					
Liikelylijäämä(+) tai -alijäämä(-)	-343 057	-398 450	-289 600	-276 450	-257 200
Poistot	200 795	205 350	172 950	155 950	132 450
Sitova tuloarvio	-142 262	-193 100	-116 650	-120 500	-124 750

VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMA (ulkoiset ja sisäiset erät)					
	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Liikevaihto					
Vesimaksut, ulkoiset	305 259	343 900	329 000	317 000	306 000
Vesimaksut, sisäiset	39 301	24 050	21 200	21 200	21 200
	344 560	367 950	350 200	338 200	327 200
Liiketoiminnan muut tuotot					
Ulkoiset tulot	52 372	0	250	250	250
Sisäiset tulot	862				
	53 234	0	250	250	250
Tulot yhteensä	397 794	367 950	350 450	338 450	327 450
Materiaalit ja palvelut					
Ulkoiset menot	-377 068	-404 150	-321 600	-318 150	-311 400
Sisäiset menot	-48 615	-56 400	-48 050	-49 000	-48 600
	-425 683	-460 550	-369 650	-367 150	-360 000
Henkilöstömenot	-116 379	-130 800	-121 500	-116 900	-116 900
Poistot	-200 795	-205 350	-172 950	-155 950	-132 450
Liiketoiminnan muut kulut					
Ulkoiset menot	-6 446	-2 050	-2 800	-2 700	-2 700
Sisäiset menot					
Poistoeron muutos	28 487	25 600	20 500	16 000	12 700
Menot yhteensä	-720 816	-773 150	-646 400	-626 700	-599 350
Liikeliikelyjäämä	-323 022	-405 200	-295 950	-288 250	-271 900
Rahoitustulot ja -menot					
Korkomenot	0				
Korvaus jäännöspääomasta/ Peruspääomasta	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-323 022	-405 200	-295 950	-288 250	-271 900

Sitovat erät	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TSf 2023	TS 2024
Varsinainen toiminta					
Liikeliikelyjäämä(+) tai -alijäämä(-)	-323 022	-405 200	-295 950	-288 250	-271 900
Poistot	200 795	205 350	172 950	155 950	132 450
Sitova tuloarvio	-122 227	-199 850	-123 000	-132 300	-139 450
Rahoituserät					
Rahoitusmenot	0	0	0	0	0
Korvaus jäännöspääomasta	0	0	0	0	0

INVESTOINNIT

VESIHUOLTOLAITOS		TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Kiinteät rakenteet ja laitteet	Tulot		0	0	0	0
	Menot	-77 656	-940 000	-1 460 000	-600 000	-560 000
	Netto	-77 656	-940 000	-1 460 000	-600 000	-560 000
YHTEENSÄ	Tulot	0	0	0	0	0
	Menot	-77 656	-940 000	-1 460 000	-600 000	-560 000
	Netto	-77 656	-940 000	-1 460 000	-600 000	-560 000

Vesihuollon suurimmat investoinnit talousarviovuonna kohdentuvat Kanteenmaan vedenottamon saneeraukseen (650 000 euroa), Kanteenmaan vedenottamon ja alavesisäiliön välisen runkovesijohdon rakennesuunnitteluun (50 000 euroa) sekä vesihuollon pieniin peruskorjauksiin (30 000 euroa).

Viemärlaitoksen investoinnit talousarviovuonna kohdentuvat jokivarren jätevesiviemärin runkolinjan uusintaan (700 000 euroa) ja verkostojen saneeraussuunnitteluun/-rakentamiseen (30 000 euroa).

VESIHUOLTOLAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA 2020 - 2024					
	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
<i>Toiminnan rahavirta</i>					
Liikelylijäämä/-alijäämä	-351 506	-405 200	-295 950	-288 250	-271 900
Poistot	200 795	205 350	172 950	155 950	132 450
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät	8 451	32 350	26 850	27 800	27 400
	-142 260	-167 500	-96 150	-104 500	-112 050
<i>Investointien rahavirta</i>					
Investointimenot	-106 656	-940 000	-1 460 000	-600 000	-560 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin					
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	-106 656	-940 000	-1 460 000	-600 000	-560 000
	-248 916	-1 107 500	-1 556 150	-704 500	-672 050
Toiminnan ja investointien rahavirta	-248 916	-1 107 500	-1 556 150	-704 500	-672 050
<i>Rahoituksen rahavirta</i>					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys					
Pitkäaikaisten lainojen vähennys					
Lyhytaikaisten lainojen muutos	219 297	1 107 500	1 556 150	704 500	672 050
	219 297	1 107 500	1 556 150	704 500	672 050
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Rahoituksen rahavirta	-29 619	0	0	0	0
Rahavarojen muutos	-29 619	0	0	0	0